

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 15. dubna 2013

.....

Děkuji PhDr. Martinu Štěpánu Filipovi O.P., ThD., za pomoc při výběru tématu, za odborné vedení práce a mnoho cenných rad a podnětů.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 ŽIVOT A DÍLO R. M. DACÍKA O.P.....	10
1.1 Dětství, studium a kněžské svěcení	10
1.1.1 <i>Původ a dětství</i>	10
1.1.2 <i>Juvenát a gymnaziální studia</i>	11
1.1.3 <i>Noviciát</i>	13
1.1.4 <i>Základní filozofické a teologické studium</i>	14
1.1.5 <i>Kněžské svěcení, primice, doktorské studium</i>	16
1.2 Život a dílo R. Dacíka do roku 1948.....	17
1.2.1 <i>Učitel dogmatiky, sekretář studia v Olomouci</i>	17
1.2.2 <i>Převor pražského konventu</i>	18
1.2.3 <i>Aktivity v edici Krystal</i>	19
1.3 Život R. Dacíka po roce 1948.....	21
1.3.1 <i>Skrývání a zatčení</i>	21
1.3.2 <i>Šetření a soudní proces</i>	23
1.3.3 <i>Věznění, život ve věznicích</i>	25
1.4 Opět na svobodě	28
1.4.1 <i>Zaměstnanec uherskobrodské Fruty</i>	28
1.4.2 <i>Formátor sester na Velehradě</i>	29
1.4.3 <i>Opět bez státního souhlasu</i>	32
1.5 V charitním domově na Moravci, rozloučení.....	34
2 VYBRANÁ DÍLA R. M. DACÍKA O.P. S CHRISTOLOGICKÝMI	
A SOTERIOLOGICKÝMI TÉMATY.....	36
2.1 Kristus spása světa.....	36
2.2 Bůh v Ježíši Kristu	38
2.3 Prameny duchovního života.....	40

2.4	Žij a modli se s církví.....	42
2.5	Katolická věrouka (christologie a mariologie)	43
2.6	Styl R. Dacíka.....	46
3	CHRISTOLOGIE A SOTERIOLOGIE VE VYBRANÝCH DÍLECH	
	R. M. DACÍKA O.P.....	48
3.1	Kristus Bůh a člověk.....	48
3.1.1	<i>Kristus syn Panny Marie a Syn Boží</i>	49
3.1.2	<i>Tajemství Kristova Vtělení</i>	51
3.1.3	<i>Spojení dvou přirozeností v Kristu</i>	57
3.1.4	<i>Kristovo poznání</i>	58
3.1.5	<i>Kristova vůle a svoboda</i>	62
3.1.6	<i>O tělesných nedostatcích u Krista</i>	64
3.2	Kristus Velekněz	65
3.2.1	<i>Kristus Prostředník</i>	65
3.2.2	<i>Kristus Vykupitel</i>	67
3.2.3	<i>Kristus Kněz</i>	69
3.2.4	<i>Kristovy zásluhy</i>	76
3.2.5	<i>Přivlastňování plodů Kristovy oběti</i>	78
	ZÁVĚR.....	81
	BIBLIOGRAFIE	83

ÚVOD

V rámci filozofických fakultních studií jsem se seznámil s osobností sv. Tomáše Akvinského. S jeho naukou a stylem jsem se více setkal pak v propedeutickém filozofickém semináři, když jsme se zabývali zvláště pobrobně otázkou svědomí. Tehdy jsme vycházeli z Tomášova díla *Questiones disputatae. De veritate*. Tento seminář byl pro mě tehdy velkým přínosem, velmi mě zaujala struktura a postup v disputacích v tomto Tomášově díle.

Při studiích dogmatiky a dalších konkrétních disciplinárních předmětů jsem se seznámil s různými náhledy na tajemství Kristovy osoby. A v určité době jsem se také částečně zajímal o pohled na tajemství Kristovy osoby u Tomáše Akvinského. Při výběru tématu diplomové práce pozitivně ovlivněn těmito skutečnostmi jsem se rozhodl pro zpracování pohledu na tajemství Kristovy osoby podle již zíněného světce. Po sdělení a konzultaci svého úmyslu se svým současným vedoucím diplomové práce s P. Štěpánem Martinem Filipem OP, jsem nakonec dospěl k rozhodnutí zpracovat christologická a soteriologická témata podle jedné z největších osobností dominikánského řádu minulého století – P. Reginalda M. Dacíka, fundovaného dogmatika, jenž evidentně ctí formu a obsah *Teologické sumy* Tomáše Akvinského a jehož díla jsou velmi čtivá.

R. Dacík se zabývá uceleně a systematicky christologickými a soteriologickými tématy hned v několika svých knižních dílech. Ve své práci jsem tedy vycházel pouze z těchto děl a zaměřil jsem se předně na vykreslení Kristovy osoby. Nekladu si za cíl v této práci charakterizovat Kristovu osobu dokonalým a vyčerpávajícím způsobem, pojednat o všech tajemstvích Kristovy osoby. Proto se zabývám jen vybranými christologickými a soteriologickými tématy, těmi, které se objevují ve mnou sledovaných dílech R. Dacíka nejčastěji, nejobsáhleji a nejrozsáhleji. Vedle sdělení samotné

christologické a soteriologické látky chci také alespoň částečně naznačit též propojení této látky se spiritualitou, které je v dílech R. Dacíka zvlášť patrné.

V první kapitole se zabývám samotným životem a dílem R. Dacíka. Všímám si jeho dětství, mládí a počátečních vlivů, které ovlivnily jeho osobnost i život. V první řadě chci, aby si čtenář učinil rámcovou představu o životě a díle R. Dacíka. Podrobněji se zastavuji u doby jeho studia, duchovní formace, kněžského svěcení a »plodů« tvůrčí části jeho života ve spojení s Boží milostí. Dále pak doby internace, pronásledování za komunistické vlády a samotného závěru jeho pozemské pouti. Ve druhé řadě chci sdělit kromě životních událostí v kontextu nesnadností doby, částečně vlastnosti jeho osobnosti – všimnout si jeho lidského a psychologického přístupu, pevnosti ve víře, bohatého duchovního života, nadšení a zapálení pro Krista. Rovněž také jeho pastoračního úsilí na poli duchovní (řeholní a kněžské) služby.

Ve druhé kapitole se věnuji vybraným knižním dílům R. Dacíka, která obsahují christologická a soteriologická témata. Řadím je chronologicky podle data vydání.

Prvním knižně vydaným dílem, kterým se zabývám, je publikace *Kristus spása světa*. Na jejím autorství se podílel rovněž jeho učitel a později kolega P. Silvestr Josef Braito OP. Další knihou velmi cennou z pohledu předmětu mého zájmu je třetí díl *Věrouky pro laiky: Bůh v Ježíši Kristu*. Následuje Dacíkovo nejrozsáhlejší dílo *Prameny duchovního života*, kde jsou důležité dvě kapitoly. Předposlední zajímavou knihou je kniha *Žij a modli se s církví* a poslední, která je obzvlášť zajímavá, je samizdatově vydaná *Katolická věrouka III. díl* (christologie a mariologie z r. 1969). Při studiu těchto knih jsem se vedle christologické a soteriologické látky zaměřil také na to z čeho R. Dacík nejvíce vychází. Dále zde sděluji různé formální informace o těchto dílech, všimám si motivu jejich zrodu, případně zmiňuji některé další zajímavosti a postřehy.

Poslední kapitola je praktické pojednání a shrnutí vybrané christologické a soteriologické látky autora.

Některá témata se na různých místech v jeho dílech opakují a jsou probírána z různých úhlů pohledu s rozdílnou náročností. Při psaní této kapitoly jsem téměř vždy volil konkrétní téma té publikace, ve které bylo nejzdařileji uceleně a systematicky probráno. Pokud se však vyskytl v jiném Dacíkově díle v daném tématu další pro mě zajímavý pohled (např. citát mystika), vpravuji ho do zpracovávaného textu.

1 ŽIVOT A DÍLO R. M. DACÍKA O.P.

V první kapitole¹ se chci zabývat, jak již nadpis napovídá, životem a dílem P. Reginalda Vincence M. Dacíka. Všimám si jeho původu, dětství, mládí a také počátečních vlivů, které ovlivnily jeho osobnost i život. Podrobněji se zastavuji u doby studia, duchovní formace, svěcení a »plodů« tvůrčí části jeho života ve spolupráci s Boží milostí. Dotýkám se také nesnadností doby: pronásledování jeho osoby, internace, následného sledování a samotného závěru jeho pozemské pouti.

1.1 Dětství, studium a kněžské svěcení

V této podkapitole si chci všimnout důležitých životních událostí R. Dacíka od raného dětství po kněžské svěcení.

1.1.1 Původ a dětství

P. Reginald M. Dacík, vlastním jménem Vincenc, pocházel z Moravského Slovácka, z městečka Uherský Brod.

Narodil 21. ledna 1907 v rodině zedníka. Oba rodiče, Tomáš a Marie, pocházeli rovněž z uherskobrodská. Byli prostí, věřící lidé. Vincence pokřtili

¹ V této kapitole jsem vycházel zvláště z těchto děl: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. Diplomová práce na katedře církevních dějin a dějin křesťanského umění CMTF UP Olomouc. 2010; MISLEROVÁ, Dana, Benedikta. *ThDr. Reginald M. Dacík OP – formátor sester kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965 – 1974*. Diplomová práce na katedře spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP Olomouc. 2002; ROTREKL, Zdeněk. *Skrytá tvář české literatury*. Brno: Blok, 1993; NOVOTNÝ, Vojtěch. *Teologické dílo Reginalda Maria Vincence Dacíka (1907 – 1988)*. In: KOLEKTIV. *In Spiritu Veritatis. Almanach k 65. narozeninám Dominika Duky OP*. Praha: Krystal OP, 2008. 443 – 464.

v místním kostele Neposkvrněného početí Panny Marie. Pocházel ze šesti sourozenců. Všichni měli mezi sebou pěkné vztahy.

Malý Vincenc navštěvoval obecnou školu za První světové války ve svém rodišti. Žákem byl pilným. Jako malý chlapec začíná ministrovat. Na jeho formování k hluboké víře a silného vztahu k Panně Marii, má kromě matky vliv také místní kaplan, P. Josef Páník. Mariánská úcta jej pak provází po celý život.

1.1.2 Juvenát a gymnaziální studia

Když bylo malému Vincenci asi 12 let, dostává se k němu výzva, hlásaná z kazatelny klášterního kostela, o možnosti vstupu do juvenátu dominikánského řádu. Juvenát byl tehdejší specifický projekt bratří dominikánů, který měl za cíl umožnit studium a formaci chlapcům i z chudých poměrů. Juvenát byl chlapecké internátní zařízení, do kterého se smělo vstoupit po absolvování obecné školy. Pobyt byl za nízkém cenu.

Dvanáctiletý Vincenc tedy přijímá tuto výzvu a nastupuje do pražského juvenátu při dominikánském klášteře v Husově ul. č. 8, v Praze I.² V juvenátu strávil celkem 5 let (1920–1925). Jindřich Martin Poláček ve své diplomové práci zmiňuje, že přechod z malého moravského městečka do české metropole musel být pro malého Vincence velmi těžký. Vincenc však údajně zdolával tyto těžkosti touhou po vzdělání a touhou po kněžství.

Za svého pobytu v juvenátu je mladý Vincenc opět pod přímým vlivem kněží dominikánů, zvláště pod vedením P. Tomáše Dittla,³ který se stává

² Juvenát se nacházel při dominikánském konventu nejdříve v Praze a později také ve Znojmě. Srov. POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 13

³ „P. Tomáš Dittl, pražský rodák, (byl) ušlechtilý člověk, velice vzdělaný kněz, a hlavně kněz velmi oddaný liturgii.“ ZEMEK, Jakub, Antonín: *Vatikánský špión*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2002. s. 8.

v roce 1920 ředitelem juvenátu.⁴ Mladý Vincenc studuje současně na Arcibiskupském gymnáziu v Praze Bubenči. Šlo o jedno z nejkvalitnějších gymnázií v Českých zemích, které vychovalo mnoho významných kněží, řeholníků a dalších osobností české katolické inteligence. Gymnázium spravovali jezuité. Na tuto skutečnost poukazují i školní dobové záznamy:

Studenti gymnázia byli formováni intelektuálně, duchovně i fyzicky. Kromě náročného studia, především humanitních oborů a jazyků, nebyly zanedbávány ani přírodní vědy a matematika. Nedílnou součástí studia byl i sport, hudba, divadlo, duchovní cvičení. (...)

Gymnázium vychovalo několik generací české křesťanské inteligence, z níž vyrostla řada významných osobností – jmenujme za mnohé teology Adolfa Kajpra, Josefa Zvěřinu, Otu Mádra, Karla Vránu, Karla Otčenáška, archeologa Miloše Šolleho, vynálezce Františka Němce, léčítele Františka Ferdu či herce Radovana Lukavského.⁵

Po úspěšném zakončení studia maturitní zkouškou v roce 1925 dospěje k rozhodnutí zasvětit svůj život Bohu a stát se dominikánem.

Co přesně (...) upoutalo mladého studenta na dominikánském řádu nevíme, ale jisté je, že ho zaujala aktivní činnost členů řádu. Jak sám vzpomíná, velkým vzorem pro něj byl P. Odilo Pospíšil OP, kněz svatého života, dlouholetý převor v Praze a oblíbený lidový misionář.⁶

Jak sám říkal: »Toužil jsem být jako P. Pospíšil, on byl pro mě vzorem. (Ale) stát se profesorem, o tom jsem nepřemýšlel, o to jsem neusiloval.«⁷

⁴ Podle pražské konventské kroniky. Srov. Klášter dominikánů v Praze, Praha Husova 8, Kronika konventu sv. Jiljí Praha (1896 – 1950), s. 429–430. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 14.

⁵ /online/ *Historie Arcibiskupského gymnázia v Praze – Bubenči*. Dostupné z: <http://www.apha.cz/historie-arcibiskupskeho-gymnazia-v-praze-bubenci/>. [cit. 2. 10. 2012].

⁶ POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 16

⁷ Osobní svědectví P. Česlava Jaromíra Plachého OP z 11.11. 2009, Uherský Brod. In: *tamtéž*, s. 16.

1.1.3 Noviciát

Do noviciátu k dominikánům vstupuje 27. 9. 1925. Přijímá řeholní jméno Reginald.⁸ Tehdy začíná psát i své *Zápisky z noviciátu*. Vyjadřuje svůj pocit nehodnosti a zároveň hlubokou radost z přijetí mezi bratry Řádu kazatelů.⁹ V *Zápiscích* je velmi zřetelné Reginaldovo zapálení a nadšení pro svaté povolání. Den před slavnostním liturgickým obřadem nazývaným lidově »obláčka« píše:

Zítřka, již zítřka! Nedovedu vylíčit svou radost. Cítím, že jsem šťasten. (.) Bože, jak ti děkuji, že mě tolik milosti uděluješ. Kéž jí nepohrdám! Dávám ti, Bože, srdce své, dávám ti vůli svou a volám se sv. (Janem) Berchmansem: Chci být svatým, velkým svatým a to brzy!¹⁰

A po přijetí líčí svou naplněnost v srdci následovně:

Haec est dies, quam fecit mihi Dominus. Ano, den velký, den, v němž jsem učinil velký krok do budoucnosti. Milosrdenství řádu se mně dostalo, přijal mne za svého syna, Bože, prosím nyní, dej mi i ty své milosrdenství! Mám nastoupit novou cestu životem, krátce vyjádřeno, cestu dokonalosti, Bože, dej mi své milosrdenství, dej mi svou milost, abych s takovou radostí v srdci, s takovým štěstím, jakého dnes prožívám, žil svůj život v řádě i dokonal. Maria, tys mou Matkou, neopouštěj dítě své! Kdo vypoví mé štěstí? Jsem dominikánem, jsem synem sv. otce Dominika. Jsem šťasten – jsem šťasten. To je vše, co může říci mé srdce, naplněno nekonečným štěstím. Jak rád jsem ti šel po obláčke poděkovat do kapličky, Ježíši můj, i tobě, dobrá Maria. Děkuji ti ještě jednou, Bože! Kéž jsou všechny dny mého budoucího života

⁸ Toto jméno dostal Vincenc podle bl. Reginalda, který patřil k první generaci dominikánů. Srov. tamtéž, s. 20.

⁹ Srov. MISLEROVÁ, Dana, Benedikta. *ThDr. Reginald M. Dacík OP – formátor sester kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965–1974*. s. 7, 8.

¹⁰ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kartotéka č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis). In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 19

naplněny tímto vnitřním štěstím a klidem. Tímto smírem duševním, i když přijdou sebevětší utrpení. In te Domine speravi, non confundar in aeternum!¹¹

Jsou to upřímná a krásná slova, která vyšla z jeho ušlechtilého srdce.

Během jednoletého noviciátu prohlubuje svůj duchovní život, modlitbu, vztah ke Kristu. „Novicmistrem byl muž svatého života P. Vilém Schlössinger, vyučující na provinčním studiu v Olomouci.“¹² Poznává „zblízka“ realitu života za klášterními zdmi a život v komunitě. Otevírá se mu rovněž pole duchovního boje: přemáhání sebe sama, vycházení ze sebe k druhým, boj s četnými pokušeními, boj o svatost, čistotu, pokoru a poslušnost. Těchto bojů není ušetřen nikdo, kdo chce kráčet v Kristových šlépějích a zvláště ne ten, kdo se vydá cestou zasvěcení celého života Bohu.

Z Reginaldových vzpomínek zjišťujeme, že již jako novicové jsou vedeni čerpat z pramenů svatých Otců, především sv. Tomáše Akvinského, jehož nauka provází Reginalda po celý život. Pro jeho budoucí překladatelskou činnost byly položeny dobré základy studiem francouzštiny.

Po skončení noviciátu žádá bratr Reginald o souhlas ke složení jednoduchých slibů, jež skládá o slavnosti sv. Václava roku 1926.

1.1.4 Základní filozofické a teologické studium

Složením jednoduchých slibů se stává mladý Reginald plným členem Řádu kazatelů. Začíná studovat na řádovém učilišti při konventu v Olomouci. Při studiu se opírali o tomistickou tradici, již převáděli do života. Nebyly zanedbávány ani biblické vědy, ani studium filozofie. Pilný student Reginald si uvědomuje, že studium není úplně vše: „Škola má být prostředkem k tomu,

¹¹ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis). In: tamtéž, s. 19.

¹² „... , který vyučoval exegezi, církevní právo, církevní dějiny a hebrejštinu.“ Tamtéž, s. 23.

abychom se stali nejen *viri docti*, nýbrž zvláště *viri sancti*."¹³ Vnímá jasně, že jde jen o prostředek, který má vést k Bohu.

Poněvadž je Reginald velmi zdatným studentem, odchází roku 1929 studovat na římskou dominikánskou teologickou fakultu do Angelika.

Na Angeliku přednášeli Michael Browne, profesor filosofie, pozdější magistr dominikánského řádu a kardinál, významný účastník II.vatinského koncilu, Mariano Cordovani, pozdější teolog papežského dómu, Reginald Garrigou-Lagrange, profesor dogmatiky a spirituální teologie, dále Benoit Henri Merkelbach, Jaques Marie Vosté, Jacek Woroniecki, filosof, významný náboženský pedagog, zakladatel Lublinské katolické university a jiní slavní teologové tehdejší doby.¹⁴

Na Reginalda „nejčitelněji“ zapůsobil p. prof. P. Reginald Garrigou-Lagrange OP. Chvalně na jeho adresu poznamenává P. Raimondo Spiazzi OP, že byl příkladem spojení dvou povolání – vědce a světce.¹⁵ Přednášky prof. Reginalda Garrigou-Lagrange OP dosahovaly takové úrovně, že byly sledovány studenty a zájemci jiných fakult i z jiných římských univerzit. Těchto přednášek se účastní také mladý Reginald.

Přijal jeho ducha, styl práce a studia, jež mu byl tak blízký ve své hloubce i šíři. Je opodstatněné se domnívat, že láska k dílu sv. Tomáše se zrodila nebo alespoň prohloubila díky velmi srozumitelnému a strhujícímu výkladu (R. G.-) Lagrangeově, s jakým dokázal pro své studenty „rozšifrovat“ i ty nejsložitější pravdy. Podobně, později i R. Dacík podával s velkou přesností a lehkostí svým studentům a čtenářům své učení. R. Dacík zúročil jeho přednášky snad ve všech svých dílech. Velmi patrné je to např. v jeho Pramenech duchovního života.¹⁶

¹³ Archiv české dominikánské provincie, Praha, Husova 8, fond Reginald Dacík, kartotéka č. 29, složka C 56 a 58, *Zápisky z noviciátu 1925 – 1926* (strojopis) In: tamtéž, s. 27.

¹⁴ Tamtéž, s. 28.

¹⁵ Srov. SPIAZZI, Raimondo. *P. Reginald Garrigou-Lagrange OP*. Salve. Revue pro teologii a duchovní život. 2000, roč. 10, č. 2, s. 22–27.

¹⁶ MISLEROVÁ, Dana, Benedikta. *ThDr. Reginald M. Dacík OP – formátor sester kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965–1974*. s. 10.

1.1.5 Kněžské svěcení, primice, doktorské studium

Dalším důležitým předělem v životě mladého teologa bylo přijetí svátosti svěcení. To přijal „u hrobu sv. Kateřiny Sienské v bazilice Santa Maria supra Minerva (...) 28. června 1931. Světí ho kardinál Marchetti Salvaggiani.“¹⁷ Hned na druhý den slaví první mši svatou v jedné z nejstarších římských bazilik, v Santa Sabina na Monte Aventinu.¹⁸ Několik dní po té (5. 7. 1931) se koná primice v jeho rodišti – v dominikánském kostele v Uherském Brodě. Primičním kazatelem je P. Silvestr Josef Braitto OP. Po slavnosti tehdejší uherskobrodský tisk hlásil:

Dlouho se těšil Uherský Brod na tuto tak řídkou slavnost v našich těžkých dobách. (...) Dvě slavobrány a množství praporů, hlásalo lásku rodáků z předměstí svému novoknězi. (...)

(Primiční) kazatel vdp. Dr. P. Silvestr Braitto, převor dominikánů v Olomouci, nadšenými slovy vylíčil úkol a těžké postavení kněze za nynější doby a věřícím vléval lásku a úctu ke svým Otcům a pastýřům – kněžím Kristovým. Slova kazatelova zanechala nesmazatelný dojem a mnohé oko bylo mezi kázáním zalito slzami. (...) Dojemná chvíle, kdy podával novokněz své ustarané matce a sourozencům Tělo Páně, dojímala každého.

Zvláštní díky patří vdp. převorovi místního kláštera P. Stanislavu Viceníkovi, který vlastně celou zevnější okázalost připravil a organizoval, vdp. Jindřichu Skácelovi, faráři v Újezdci u Luhačovic, který vyslal na slavnost kapelu a přes 40 družiček v nár. kroji. Rovněž Jednota Orla čsl. vyslala čestnou deputaci, jež v slav. kroji doprovodila primicianta do kostela ze zvl. ctí k jeho rodině. Kež by tato a předešlou neděli konaná primiční slavnost v Prakšicích vzbudila mnoho dalších dělníků na Vinici Páně, jež je nyní u nás tak zarostlá býlím. Žeň mnohá, ale dělníků málo.¹⁹

Do svého rodiště se R. Dacík i nadále vrací rád. Při různých příležitostech je zván hlásat a vykládat Boží slovo.

¹⁷ ROTREKL, Zdeněk: *Skrytá tvář české literatury*. Brno: Blok, 1993, s. 48.

¹⁸ „... u oltáře, který od svého počátku je již obrácen k lidu.“ Tamtéž, s. 48.

¹⁹ MZA Brno, fond Dominikáni Uherský Brod (1338 – 1951), even. č. 457, Pamětní kniha II 1931–1933, s. 46–49. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 30, 31.

Brzy po té R. Dacík odjíždí znovu do Říma, kde otevírá ještě dvouleté doktorské studium teologie u p. prof. Benoîta Henri Merkelbacha OP. Prof. Benoît Henri Merkelbach OP byl jeden z nejvýznačnějších moralistů dominikánského řádu dvacátého století a jedním z dalších teologů, kdo rozšířil Dacíkův teologický rozhled. Studium končí doktorátem v roce 1933. Disertační práce nese název *De imagine Dei in filio adoptivo*.

1.2 Život a dílo R. Dacíka do roku 1948

R. Dacík se po absolvování doktorského studia v Římě definitivně vrací do Olomouce, kde začíná působit.

1.2.1 Učitel dogmatiky, sekretář studia v Olomouci

V roce 1933 začíná vyučovat na řádovém dominikánském učilišti dogmatiku a eklesiologii, které vyučuje několik let. Jeho kolegy vyjmenovává tehdejší jeho student P. Bartoloměj Josef Kulhavý OP ve své vzpomínce na studium:

Učili jsme se napřed filosofii, při níž nám P. Habáň vysvětloval nauku aristotelsko-tomistickou, pak P. Škrabal dával hodiny biblistiky, P. Soukup přednášel morálku, P. Dacík dogmatiku, P. Silvestr Braitto přednášel o církvi a P. Čala učil etiku.²⁰

A jak působil R. Dacík na studenty vylíčil P. Bartoloměj Josef Kulhavý OP následovně:

Jako přednášející působil spíše klidným dojmem, s důrazem, který kladl na přesnost a jasnost nauky. Do denního styku s P. Reginaldem jsem se dostával v „teologii“ hned

²⁰ ZEMEK, Jakub, Antonín: *Vatikánský špión*. s. 16.

po noviciátě. (...) Základní učebnicí byla *Teologická suma* sv. Tomáše Akvinského. P. Reginald přednášel většinou latinsky, článek za článkem s rozbořem, s vysvětlením v češtině. Seděl pohodlně za katedrou, mluvil klidným hlubokým nevzrušeným hlasem a díval se po nás mírným pohledem.²¹

Studium probíhalo v domácím prostředí kláštera a všichni (kantoři i studenti) žili společně v jedné klášterní komunitě.

Ještě v témže roce (1933) se stává R. Dacík navíc sekretářem studia, čímž přijímá odpovědnost také za provozní záležitosti spojené s tímto studiem. Toto officium zastával několik let.

1.2.2 Převor pražského konventu

V roce 1940, již v těžkém válečném období, byl zvolen převorem pražského konventu, kam přechází. Po Mnichovské dohodě, kdy došlo k odtržení Sudet přišla provincie o kláštery ve Znojmě a Litoměřicích. Klášter v Košicích byl zabrán Maďarskem. Po svém odchodu do Prahy zůstává R. Dacík i nadále v živém kontaktu s olomouckým kláštěm, podílí se, nyní alespoň částečně, na realizaci plánovaných aktivit.²²

Převor je funkcí volenou na tříleté období a zahrnuje dohled a péči o chod kláštera a o svěřené bratry,²³ jak po stránce materiální, tak i duchovní. V kronice pražského konventu taktéž stojí, že R. Dacík byl převorem pečlivým a svůj úřad zastával svědomitě.²⁴

²¹ Svědectví P. Bartoloměje Josefa Kulhavého OP z 14. 4. 2010, Uherský Brod. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 35.

²² Srov. KAŠIČKA, Zdeněk. *Otec Braitó*. Praha: Krystal OP, 1993, s. 21.

²³ Komunita pražského konventu čítala na konci roku 1942 čítala 11 kněží, 5 noviců (noviciát byl v té době v Praze), 7 bratří laiků a dva juvenisty. Srov. Klášter dominikánů v Praze, Praha Husova 8, Kronika konventu sv. Jiljí Praha (1896 – 1950), s. 552. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 43.

²⁴ Srov. tamtéž, s. 43.

Na jaře 1943 z rozhodnutí Wehrmachtu byl pražský klášter zabrán pro vojenské účely a bratřím byl vykázan premostrátský klášter na Strahově, kam se tehdy konvent přestěhoval. Krátce na to, kdy se R. Dacík podrobil operaci čelistní kosti. Po zotavení v létě 1943 byl znovu zvolen převorem na další funkční období.

Nakolik mu to umožňovala služba představeného a složité válečné období, byl aktivní v apoštolátu, kázal a věnoval se terciářům a mládeži. Dával exercicie středoškolské katolické mládeži, bratřím v domácí komunitě i jiným řeholním komunitám a bohoslovcům arcibiskupského semináře v Dejvicích. Exerციátorem byl vyhledávaným.

V létě 1946 jej v postě převora střídá P. Jiří Leopold M. Veselý OP. R. Dacík se vrací zpět do Olomouce, kde znovu začíná vyučovat na učitelišti. Působí zde do roku 1950. Do Prahy občas zavítá jako přednášející v kruzích katolické vysokoškolské mládeže.

1.2.3 Aktivity v edici Krystal

Ke své dosavadní práci připojuje aktivity v edičním středisku Krystal. Díky i jeho aktivitám v tomto středisku se bratři dominikáni stali velkým přínosem pro tehdejší českou katolickou církev, především na poli intelektuálním. Na vzniku edice se výrazným způsobem podílel P. Silvestr Josef Braitto OP.

Již v březnu 1926 vyšlo první číslo nové náboženské revue pro duchovní život a náboženské otázky *Na hlubinu*, které bylo vytištěno nákladem dvou tisíc kusů a byl o něj takový zájem, že bylo okamžitě rozebráno. To co si autoři a vydavatelé předsevzali – duchovně posilovat česko-slovenský náboženský lid, bylo zveřejněno v prvním čísle:

Chceme podávat soustavně nauku duchovního života, i když nebudeme ještě ze začátku zatěžovat výlučně vědeckým aparátem, ukazovat velkého a dobrého Boha, zopakovat povinnosti k němu, učit o ceně svátostí a milostí, ukazovat bratry, kteří se na hlubinách stali velkými a svatými. Budete slyšet o všech prostředcích prohloubení duchovního života. Můžete podávat dotazy a pochybnosti a odborníci v duchovním životě Vám na ně odpoví. Konečně tu poznáte i nejnovější příslušnou literaturu, kterou budeme soustavně zaznamenávat a oceňovat. Nuže, podejte nám ruku a pojďte s námi Na hlubiny!²⁵

Časopis *Na hlubinu* vycházel 22 let (1926–1949). A nebyl to jen časopis *Na hlubinu*. Časem přibyly časopisy *Výhledy*, *Vítězové*, *Filosofická revue* aj. Edice se zaměřila vedle tisku časopisů také na vydávání knih.²⁶

V roce 1934 byl jmenován R. Dacík ekonomickým představeným revue *Na hlubinu* a v roce 1938 celého nakladatelství Krystal. Jako představený revue R. Dacík se podepsal mj. i na finanční soběstačnosti edice.

Podobně jako P. Silvestr Josef Braitto OP přinesenou inspiraci ze zahraničí přepracoval a nechal „ztělesnit“ skrze edici Krystal, tak také R. Dacík využil plodně svou inspiraci. Např. u knihy *Prameny duchovního života–Přehled theologie asketické a mystické* je patrný vliv jeho oblíbeného římského učitele a významného dominikánského autora, prof. P. Reginalda Garrigou–Lagrange OP.²⁷

²⁵ KAŠIČKA, Zdeněk: *Otec Braitto*. Praha: Krystal OP. 1993. s. 16.

²⁶ V roce 1938 edice vydala český překlad Teologické sumy Tomáše Akvinského. Srov. tamtéž, s. 43.

²⁷ Výčet všech děl R. Dacíka včetně překladů je k dispozici k nahlédnutí v seznamu jeho bibliografie v závěru této práce.

1.3 Život R. Dacíka po roce 1948

Po politickém převratu a nástupu nové vlády a s ní i nových idejí v únoru r. 1948, se výrazně zhoršují vztahy z církví. Církev je jediná, která nejvíce stojí v cestě v nastolování nových komunistických ideálů.

Počátkem 50. let, kdy se úspěšně šířila propaganda nové vlády, bylo připravováno mj. napadení a rozbíjení (pro vládu velmi nebezpečných ohnisek) klášterních společenství. Ve dvou etapách akce „K“²⁸ přepadli v noci oddíly Státní bezpečnosti, Sboru národní bezpečnosti a Lidových milicí 144 ze 149 mužských klášterů a internovali 867 řeholníků. Zůstat mohli jen nemocní a pokročilého věku, avšak i ti byli po nějakém čase policií odvezeni do nemocnic a pečovatelských ústavů. Obdobně byly připraveny nájezdy i na kláštery ženské. Pro organizování svých zločinných a hrůzných aktivit byli zabráný dominikánské kláštery ve Znojmě a Košicích. I dominikáni byli odváženi do ústraní na různá místa tehdejšího Československa: do Králíků, Podolince, Želiva, k benediktinům do Broumova v severních Čechách a jinam. Někteří z bratří byli nuceni k podpisu, že se dobrovolně zapojují do socialistické výstavby státu. Novicové byli taktéž internováni. Na P. Silvestra Josefa Braita OP je přichystán velký proces, ostatně na R. Dacíka také. Po obdržení zpráv o zatýkání, se začne skrývat.²⁹

1.3.1 Skrývání a zatčení

V roce 1949, kdy pracoval R. Dacík na kanonizaci sv. Zdislavy, měl za tímto účelem vycestovat do Říma, což mu bylo již znemožněno. Vlastní

²⁸ 1. etapa proběhla v noci z 13. na 14. 4. 1950 a pak 2. v noci z 27. na 28. 4. 1950. Srov. PERNES, Jiří; POSPÍŠIL, Jaroslav; LUKÁŠ, Antonín. *Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu*. Praha: Brána, 2008. s. 140, 141.

²⁹ Srov. ČERNUŠÁK, Tomáš; PROKOP, Augustin; NĚMEC, Damián. *Historie dominikánů v českých zemích*. Praha: Krystal OP, 2001. s. 183, 184.

změny v olomouckém klášteře nastaly, jak vzpomíná
P. Dominik Alois Marek OP,

až když byly (čteny) r. 1949 pastýřské listy. Teprve potom ti, kdo četli, byli voláni na úřad. Mezi nimi jsem byl také já. Byl jsem povolán na radnici, kde byli všichni ostatní kněží, kteří tady v Olomouci četli pastýřský list. Tam nás poučili, jakého jsme se dopustili trestného činu. (...) A potom (...) povolali (telefonicky) na konsistoř v Olomouci P. Braita. Bylo to v březnu 1950. (...) On tam šel v domnění, že jde o nějakou poradou nebo něco. A místo toho tam čekali estébáci, sebrali ho a už se nevrátil.³⁰

V ten čas, kdy byl zatčen P. Silvestr Josef Braito OP, přednášel R. Dacík v Praze. Proto se rozhodl se již do Olomouce nevrátit. Nakrátko se ukryl u známých v Praze (u Františka Valeny) a po konzultaci s přáteli z vysokoškolského katolického hnutí se rozhodl pro emigraci. Přejít ilegálně hranice v r. 1950 bylo ještě možné, ale již velmi nebezpečné.

R. Dacík měl mezi svými spolupracovníky mj. i generálního tajemníka Matice cyrilometodějské Josefa Vlčka, kterému také hrozilo zatčení. Ten byl jako nemocný převezen do Luhačovic, kde fungovala skupina, která převáděla přes hranice. Vlček poslal do Prahy pro R. Dacíka. Když se v Kostelci u Kyjova setkali, spojili se a odjeli odtamtud na určené místo, kde je převzal smluvený agent. Pak odjeli směrem k státní hranici, k řece Dyji. Vůbec netušili, že se mezitím dostal do převáděcí luhačovické skupiny agent Stb. Závěr akce byl velkým zklamáním pro oba, jak poznamenává Josef Vlček:

Zavedl nás do lesa a řekl, že musí prozkoumat situaci. Nechal nás s kuframa, šel dolů a najednou byla slyšet střelba. Tak jsme si říkali, »to je malér« a za chvíli přišli pohraničníci. Byl to ‚estébák,‘ který nás dovedl do pasti a pohraničníci nás zatkli. Dovezli nás do Hradiště, aniž se nás zeptali, kdo jsme, co tam děláme a jak jsme tam

³⁰ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, složka Svědectví otců APB, sign. C 10, svědectví Dominika Aloise Marka OP z r. 1999. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 49.

dostali. Velmi dobře o nás věděli. Přijeli jsme do věznice v Uherském Hradišti. V umývárně jsme se umývali a já jsem slyšel, jak říká jeden bachař tomu druhému: Máme tady dvě církevní esa. Takže tím bylo vše jasné.³¹

Stalo se v noci ze 25. na 26. července 1950.

1.3.2 Šetření a soudní proces

Zatčený R. Dacík pobyl v Uherském Hradišti jen krátce. Na padesát dní byl převezen do Olomouce, potom následovala Praha – Ruzyně (do února 1951). Odtud byl 17. února 1951, na svátek bl. Reginalda, převezen do místní věznice na Pankráci, kde byl připravován soudní proces. Nejen jeho vyšetřovací spis odkrývá praktiky totalitní moci:

Byl jste zatčen při pokusu o překročení hranic do ciziny. Z jakého důvodu jste se rozhodl opustit ilegálně území ČSR?

Od února 1948 jsem byl zapojen do protistátní činnosti zaměřené proti lidově–demokratickému zřízení a protože v březnu 1950 byl zatčen můj blízký spolupracovník B r a i t o dominikán z Olomouce, domníval jsem se, že moje činnost bude v souvislosti s jeho zatčením odhalena. Z toho důvodu jsem se po zatčení B r a i t a skrýval delší dobu v Praze a potom jsem hodlal při nejbližší příležitosti opustit území ČSR.

V čem spočívá Vaše protistátní činnost, o které se zmiňujete?

Jako stoupenec biskupů zapojil jsem se do protistátní činnosti ilegální skupiny na olomouckém kraji, vedené Josefem Vlčkem a pro potřeby této skupiny jsem vybíral schopné studenty s katolických kroužků, kteří byli potom zapojeni do rozvratné a špionážní činnosti této skupiny. Jinak jsem dával V l č k o v i různé špionážní zprávy z oboru církevně politického a informoval jsem o různých úředních

³¹ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Josefa Vlčka ze dne 21. 2. 2010. In: tamtéž, s. 49.

opatření vyšší církevní hodnostáře z řad vysokého církevního kléru, aby tito mohli úspěšně vésti boj církve proti státu. V červenci 1950 jsem se pokusil o ilegální odchod do zahraničí, při kterém jsem byl zatčen.³²

Jde o zjevnou manipulaci a překrucování faktů. Předně šlo zřejmě o to, aby byl obžalovaný co nejvíce zostuzen před očima veřejnosti a získat solidní podklad pro zahájení soudního procesu.

R. Dacík byl obviněn z velezrady a špionáže.

Měl předávat zprávy olomouckému světícímu biskupovi Stanislavu Zelovi, P. Silvestru Josefu Braitovi OP a P. Františku Šilhanovi SJ. Závadnými byly shledány i jeho kontakty s pražskými a olomouckými činovníky Katolické akce a ovšem také se spoluobviněnými.³³

Hlavní líčení se konalo na Pankráci ve dnech 14. – 16. srpna 1951. R. Dacík byl zahrnut spolu s Josefem Vlčkem do procesu proti „Dr. Františku Valenovi a spol.,“³⁴ § 78, 86 tr. z. Skupina byla souzena a odsouzena Státním soudem v Praze.³⁵ R. Dacíkovi a Josefu Vlčkovi byl navrhován trest smrti. Všechna obvinění odmítl a připustil pouze záměr odejít za hranice. Nakonec byl odsouzen trestem odnětím svobody na dobu 19 let. Rozsudek všichni postižení nesli velmi statečně. Josef Plocek dokonce na otázku, zda trest přijímá, odpověděl: „Přijímám. Ať žije Kristus Král!“³⁶

³² Osobní archiv Josefa Vlčka, zápisy o zatčení Vincence Dacíka a zápis o výpovědi z Krajského velitelství v Praze. Fotokopie. In: tamtéž, s 51, 52.

³³ NOVOTNÝ, Vojtěch. *Teologické dílo Reginald Maria Vincence Dacíka (1907–1988)*. s. 446.

³⁴ Proces „Dr. Valena a spol.“ byl ve sdělovacích prostředcích označován jako proces se špinóny Vatikánu. Proces zahrnoval již zmíněného Františka Valenu (22let), posledního předsedu České ligy akademické, její činovníky, generálního tajemníka Matice cyrilometodějské Josefa Vlčka (21 let), Bohuslava Černého (20 let), Vincenca Šalšu (18 let), Richarda Havla (17 let), bývalého bohoslovce Václava Vaňka (16 let), Mečislava Razíka (15 let), Adolfa Svinku (14 let), Josefa Plocka (13 let), Leopolda Löwa (7 let). Srov. BALÍK, Stanislav; HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945 – 1989*, Brno: CDK, 2007, s. 200, 201.

³⁵ Srov. Osobní archiv Josefa Vlčka, Protokol o hlavním líčení ze dne 14. – 16. 8. 1951, Praha. Fotokopie. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 53.

³⁶ BALÍK, Stanislav; HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Brno: CDK, 2007,

P. Silvestr Josef Brait OP byl odsouzen v rámci prvního procesu s řeholníky nazývaný ‚Machalka a spol.‘ (tento proces patří k největším tehdejšího totalitního režimu) k trestu odnětí svobody v délce 15 let. Proč nebyl R. Dacík zahrnut spíše do tohoto procesu s klérem, není zcela známo.³⁷ Patrně v tom sehrál svou roli pokus o emigraci spolu s Josefem Vlčkem. Pro výkon trestu je R. Dacík odvezen do věznice v Kolíně.

1.3.3 Věznění, život ve věznicích

Přijmout trest odnětí svobody je pro samotné zločince jistě velmi těžké, oč těžší to muselo být pro takové dobrodince, jako byli kněží a řeholníci, kteří se jako Kristus Pán nikdy ničeho špatného nedopustili.

Protože má P. Dacík na své trestanecké kartě písmeno I (ideolog), není poslán do uranových dolů na Jáchymovsku a Příbramsku, aby se náhodou nedostal do kontaktu se svými známými.³⁸ Z Kolína je převezen do Plzně na Bory a pak na Mírov, kde si odpykává větší část trestu. Na Mírově se setkává s celou řadou osobností církevního i společenského života. Dokonce krátce i se svým úzkým spolupracovníkem a kolegou P. Silvestrem Josefem Braitem OP.³⁹

Přes všechny nepříhodné a těžko nesoucí podmínky, neztráceli tito vězni smysl pro posvátnost a humor. Bylo shromážděno mnoho vzpomínek a svědectví z tohoto prostředí, především díky katolickému intelektuálovi

s. 200.

³⁷ Srov. tamtéž s. 201.

³⁸ Avšak lze mluvit v této věci, řekněme, i o jistém štěstí, protože např. Dr. František Valena po dvou letech práce v uranových dolech onemocněl rakovinou ledvin. Zemřel 31. 8. 1960, když čtyři hodiny před smrtí dostal obsílku z valdické věznice, že se v ní má okamžitě hlásit k výkonu trestu. Srov. tamtéž s. 201.

³⁹ Srov. VAŠKO, Václav. *Ne vším jsem byl rád*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. 2001. s. 243.

Václavu Vaškovi (1921–2009), který se setkával s R. Dacíkem ve věznici na Mírově:

Vycházka. Kroužíme po dvoře s jezuitou Vašíčkem a povídáme si o něčem, pravděpodobně ne zcela v duchu svatého Tomáše Akvinského, neboť najednou se před námi kráčející dominikán Dacík obrátí, zvedne ruku a vystřelí ji ukazovákem k zemi: ‚To je blud!‘ Vašíček na chvíli zmlkne a pak ke mně skrz zuby: ‚Nevšímej si ho, pro něj je svatej Tomáš dogma.‘⁴⁰

I Když si R. Dacík díky svým slovním zásahům vysloužil přezdívku „velký inkvizitor“ Václav Vaško na něj vzpomíná jako na člověka spíše laskavého a moudrého:

K inkvizitorovi měl svou laskavostí i moudrostí daleko. Prokázal to zejména, když ho udělali kontrolorem. Říká se, dej člověku funkci a poznáš, co v něm je. (...) Pečlivě prohlížel odevzdanou práci, menší vadu opravil sám, u větší poradil, co s tím. Jednou, nevím už proč, jsem se s ním ocitl v korekci, byla ve spodní části zámku. Okno zabedněné, podlaha betonová, dva slamníky, po jedné dece, v rohu žanek. Normální strava každý třetí den, dva dny mezi tím jen ráno teplá černá tekutina a kousek chleba. Bylo léto, zimou jsme netrpěli a bylo nám spolu dobře. Absolvoval jsem u něho ignaciánské exercicie v dominikánském pojetí. Na oddělení jsme se vrátili odpočatí od lidí a bohatší na duchu. Rád na tuto korekci vzpomínám, i když si Otec Reginald neodpustil občas zavrtat do jezuitů. Nelíbil se mu ignaciánský obraz spolupráce člověka s Boží milostí: chceš-li, aby lodička tvého života plavala středem řečiště, musí ji podél jednoho břehu táhnout Boží milost a podél druhého ty sám. Čili: Přičň se a Bůh Ti pomůže!⁴¹

Ve věznicích bylo možné i studovat:

Otovou a Davídkovou zásluhou jsem pokračoval ve studiu započatém v Leopoldově. Trvalo čtyři roky, dostalo systém a bylo kontrolováno řádnými zkouškami. Poznámky z přednášek jsem si zapisoval droboučkým písmem na cigaretovém nebo

⁴⁰ Tamtéž, s. 245.

⁴¹ Tamtéž, s. 245, 246.

toaletním papíře. Filozofické disciplíny mi přednášel Rudolf Vašíček, dogmatiku a asketiku Reginald Dacík, církevní dějiny Josef Hájek, církevní umění slovenský jezuita Valér Zavarský. Ten podobně jako Josef Zvěřina studoval archeologii a umění na pařížské Sorboně. Byl zároveň schopným malířem, a tak jeho ‚skripta‘ z dějin umění, vydaná v jednom exempláři na papíře, z kterého jsme vyráběli obálky a sáčky, byla bohatě ilustrovaná. Pojednání z morální teologie sepsal Oto Mádr. Profesor Hájek vyrobil pro mě a další zájemce přehled církevních dějin. Studii o existencialismu vypracoval Felix Davídek, jenž o sobě tvrdil, že kdyby nebyl knězem, byl by existencialistou.. (...) Studii o soudobé české hudbě nám poslal ze sousedního oddělení Mojmír Vaněk, kdysi náš zástupce v UNESCO v Paříži.⁴²

Výhodné to bylo pro obě strany.

21. ledna 1957 oslavil R. Dacík v muklovském společenství na Mírově své 50. narozeniny.

Za tři roky, dne 10. května 1960 při první amnestii udělené prezidentem je R. Dacík po téměř desetiletém věznění propuštěn z výkonu trestu. Z vězení se vrací duševně a zdravotně nezlomen, i nad očekávání obohacený o nové životní zkušenosti.

Ve stejné době je také z Leopoldova propuštěn jeho blízký spolupracovník P. Silvestr Josef Brait OP, který je na tom zdravotně podstatně hůře a nemá se kam vrátit. Umírá brzy po té 25. září 1962 u známých v Praze–Břevnově.

⁴² Tamtéž, s. 250.

1.4 Opět na svobodě

V době amnestie a propuštění řady politických vězňů jsou myšlenky na znovuoobnovení společného klášterního života naprosto zbytečné. Některé kláštery jsou zabrány vojskem nebo jinou státní institucí a jiné dokonce zlikvidovány. Spousta řeholníků a kněží žije stále v internaci či ve věznicích. Kdo zůstal v duchovní správě, byl donucen ke spolupráci nebo byl intenzivě pronásledován. Věnovat se horlivěji pastorači bylo velkým rizikem. Legálně odejít za hranice bylo nemožné.

1.4.1 Zaměstnanec uherskobrodské Fruty

Po propuštění se R. Dacík ve svých 53 letech uchyluje do svého rodinného domku v Uherském Brodě ke svým dvěma sestrám a švagrovi Karlovi. Pokoj, který mu připravili, se stal na dvacet let s jistými přestávkami jeho novou klášterní celou. Nebylo vůbec možné se věnovat původní profesi, nýbrž jen vykonávat nějaké běžné občanské povolání. Ale jako bývalý vězeň těžko nachází slušné zaměstnání. Nastupuje do uherskobrodské Fruty jako opravář beden, kde pracuje i jeho švagr Karel. Na továrním dvoře spolupracuje s jedním také bývalým vězněm. Nicméně na Uherskobrodsku zůstává stále ve velké vážnosti a oblibě.

Vše přijímá s odevzdaností a pokorou a přitom mu zůstává smysl pro humor a zájem o dění a novoty v církvi. Ve svém dopise sestře píše: „Nejen bednami živ je člověk.“⁴³ Z jiných dochovaných dopisů je patrný živý zájem o právě probíhající II. vatikánský koncil. „Toužil po dalším sebevzdělávání, (...) chtěl proniknout do rubrik k novému breviáři, do nových

⁴³ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis sestrám z 13. 6. 1963. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 66.

liturgických předpisů a nedá si pokoj, dokud to úplně nepochopí.“⁴⁴ Udržoval též kontakty se zahraničím a díky nim získával římské *Osservatore Romano* a další cizojazyčné časopisy a knihy. Dařilo se mu i poslouchat zahraniční rozhlasové vysílání. Doma v Uherském Brodě jej navštěvovali někteří bývalí spolubratři dominikáni.

V roce 1965, kdy dochází k politickému uvolnění, je mu udělen státní souhlas podle § 16, podle něhož pak mohl veřejně sloužit mši svatou a udělovat svátosti, ale bez nároku na mzdu, kterou by mu mělo vyplácet ONV.⁴⁵ V prosinci 1965 se R. Dacík přesouvá k působení v početné komunitě⁴⁶ Kongregace sester svatého Cyrila a Metoděje na Velehradě.

1.4.2 Formátor sester na Velehradě

Příchod R. Dacíka na Velehrad byla skutečností radostnou pro obě strany: jak pro něj samotného tak i pro samotné sestry kongregace. Opět se může alespoň na nějaký čas věnovat něčemu, čemu zasvětil svůj život.

Čtyřicetiletá kongregace sester prošla obdobím rozkvětu i násilného útlumu a přerušení činnosti. Sestry pracovaly v místním ústavu pro mentálně postižené děti. V r. 1965 jim bylo dovoleno doplnění si odborné kvalifikace a tak řada sester získala pedagogické vzdělání. V r. 1963 jim zemřela Matka zakladatelka, která byla vůdčí osobností a udávala kongregaci směr. Tím se sestry ocitly před novým úkolem najít vlastní identitu. Celkově církev žila očekáváním, co přinese II. vatikánský koncil. Působením R. Dacíka u sester se podrobně zabývala ve své diplomové práci Sr. Benedikta Dana Mislířová.

⁴⁴ Tamtéž. s. 66.

⁴⁵ Srov. tamtéž. s. 66.

⁴⁶ 40 sester většinou středního věku. Srov. MISLÍŘOVÁ, Dana, Benedikta. *ThDr. Reginald M. Dacík OP – formátor sester kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965–1974*. s. 38.

Na začátku třetí kapitoly, kde mluví o příchodu R. Dacíka na Velehrad, mluví o tomto okamžiku jako „o zásahu Boží Prozřetelnosti.“⁴⁷

V Dacíkově působení u sester můžeme pozorovat dva hlavní proudy: návrat k duchovním kořenům, prohlubování charismatu a poslání kongregace a obnova života církve (ve více rovinách) podle požadavků dokumentů II. vatikánského koncilu.

V prvním proudu můžeme mluvit o odkazu slovanských apoštolů Cyrila a Metoděje. Sestry mají být formovány v souladu s jejich duchem. To se snažil R. Dacík pro sestry zapracovávat ve svých dílech,⁴⁸ ve svých exerciciích i homiliích. Snažil se nacházet souvislosti mezi událostmi a úkoly v životech sv. věrozvěstů s událostmi a úkoly v církvi v dnešní době a to vše dokázal podávat poutavě, živě a srozumitelně.

Co se týče druhého proudu, obnově v intencích II. vatikánského koncilu, který R. Dacík pečlivě sleduje a jehož různé informace a závěry se mu daří neoficiálními cestami získávat, můžeme se zmínit o obecném a zapáleném seznamování předně sester s obsahem jednotlivých dokumentů, ale i o zcela konkrétních změnách např. ve správnosti chápání liturgie, jejím prožívání, ale i o povznesení její důstojnosti (z pohledu *Sacrosanctum Concilium*). To, jako každému správnému dominikánovi leželo zvláště na srdci. Dále mu šlo o podněcování četby Písma svatého ve světle *Dei Verbum*, postavení a působení křesťana, řeholníka v současném světě a církvi (*Ad gentes, Gaudium et spes, Perfectae caritatis*), o ekumenismus (*Unitatis redintegratio*), o proměny modlitby dle směrnic *Ecclesiae sanctae* Pavla VI. a další dílčí témata. Proměnit se měla v duchu koncilu i osobní zbožnost sester. Výsledkem takové proměny byla hlavně každodenní adorace před Nejsvětější svátostí oltářní.

Vedle těchto aktivit se R. Dacík soustředí také:

⁴⁷ Tamtéž, s. 39.

⁴⁸ Např. *Duch našich apoštolů sv. Cyrila a Metoděje*. Velehrad: [samizdat]. 1966–1976.

- u nově příchozích sester na výuku fundamentální teologie, morálky, úvodu do Písma svatého, mariologie a učení o andělech,
- na duchovní doprovázení kněží, kteří jej navštěvovali,
- v letech 1968–1975 na revizi a přepracovávání stanov kongregace sv. Cyrila a Metoděje,
- od roku 1968 na členství v periodice *Via* (časopis pro teologii),
- do roku 1970 na výuku dominikánských kleriků spolu s P. Metodějem Petrem Habáněm OP a Vítem Benešem,⁴⁹
- v letech 1970–1973 na členství v Teologické komisi při sboru ordinářů, v níž byl jako odborník dogmatické teologie (spolu s Václavem Wolfem a Josefem Zvěřinou) začleněn do teologické sekce (komise posuzovala např. soukromá zjevení na Turzovce),⁵⁰
- účast v pracech v různých subkomisích: „Letáky“ (zkoumající texty Miloslava Skácela o liturgické reformě), „Sacerdotium ministeriale I (část doktrinální)“ (připravující podklad pro římský synod) a „doškolení“ kněží,⁵¹
- od roku 1973 na poradenskou činnost p. biskupu Vranovi zejména v otázkách uvádění závěrů II. vatikánského koncilu do života církve v naší zemi.

Kromě věnování času svému osobnímu duchovnímu životu, svému dalšímu studiu, kontaktům ze zahraničí a vysluhování svátostí, věnoval svůj čas na Velehradě také svým návštěvníkům – Bohu zasvěceným i nezasvěceným osobám, mladým i starým, kněžím a bohoslovcům, novicům i novickám řádným i tajným. Jako zpovědník byl údajně velmi příjemný, otcovský. Bylo mu možné říci cokoliv, pro všechno měl pochopení. Často byl

⁴⁹ Srov. NOVOTNÝ, Vojtěch. *Katolická teologická fakulta 1939 – 1990. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Praha: Karolinum, 2007. s. 235.

⁵⁰ Srov. tamtéž s. 152–164.

⁵¹ Srov. NOVOTNÝ, Vojtěch. *Teologické dílo Reginalda Maria Vincence Dacika (1907 – 1988)*. s. 448.

k nalezení jak na Stojanově, tak i při soukromé modlitbě, rozjímání či adoraci ve velehradské bazilice.

Podle fotografie ze 14. 2. 1969 ze Svatopetrského náměstí v Římě se mu podařilo vycestovat do tohoto věčného města a místa pobytu jeho dlouholetých studií. Jednalo se patrně o kněžskou pouť nebo pouť ke hrobu sv. Cyrila (podle římského kalendáře je 14. 2. památkou zesnutí sv. Cyrila).⁵²

1.4.3 Opět bez státního souhlasu

Po „nepodařené reformě komunismu“ nastupuje v 70. letech v tehdejší Československu tzv. období normalizace. Pro naši církev to znamená nové pronásledování. R. Dacíkovi je odňat státní souhlas k výkonu duchovenské služby. V únoru 1974 musí z Velehradu odejít. Přichází zpět do svého rodného domku, kde u svých sourozenců opět nalézá útočiště. On, jeho sestry Anička a Marie, však jsou již pokročilého věku a sami potřebují pomoc a pečovatelskou péči. V tom čase se zrodilo velmi pěkné přátelství mezi nimi (zvl. mezi R. Dacíkem) a rodinou Šišlákovou. R. Dacík pomáhal různě jim do duchovní stránce, oni zas na oplátku různě Dacíkovým (nákupy, obědy, pečovatelská služba). Šišlákovi vzpomínají na jeho rady takto: „ ... rady od něj byly vždy takové přirozené.“⁵³

S písemným svolením církevního tajemníka mohl vypomáhat po několik měsíců místnímu duchovnímu správci ve farním kostele v Uherském Brodě. Po několik měsíců jezdil zastupovat i do Kunovic. Ale na farní duchovní správu si těžko zvykal. Těžkosti mu dělala hlavně služba při pohřebních

⁵² Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, fotografie datovaná 14. 2. 1969. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 74.

⁵³ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Heleny a Antonína Šišlákových ze dne 27. 2. 2010. In: *tymtéž*, s. 76.

obřady, jak se sám jednou svěřil svému bratrovi Františkovi.⁵⁴ Na faře v Uherském Brodě zřizuje nelegálně knihovnu pro potřeby dominikánského řádu.

Kontakty nepřerušil s nikým. Ani s velehradskými sestrami, ani se svými studenty či kněžími. Studenti, novici, bohoslovci i sestry dál u něj skládají zkoušky; různí kněží diecézní i řeholní, bratři dominikáni přijímají rady a dobré slovo. Stále se snaží také psát, sledovat události z domova i ze světa i dění v církvi. Stůl má plný korespondence.⁵⁵

Jednou se mu podařilo v Luhačovicích navštívit Josefa Vlčka, se kterým chtěl v roce 1949 emigrovat. Josef Vlček na setkání s ním vzpomíná se slovy:

On byl tichý, ale takový táta. Byl otcovský, že cokoliv mluvil, z toho vyzařovalo takové teplo, otcovské porozumění, že já bych rád, kdyby každý den tam za mnou jezdil. Ovšem byl jsem tam sám jenom týden nebo několik dnů v lázních Luhačovicích, kam za mnou z Uherského Brodu přijel. Museli jsme být opatrní, neboť jsme věděli, že jsme ještě pořád sledovaní.⁵⁶

P. Augustin Jiří Prokop OP, který byl s R. Dacíkem v přátelském vztahu,⁵⁷ kdy již působil několikátým rokem jako duchovní v Perné u Mikulova, jednou při své osobní návštěvě R. Dacíka v Uherském Brodě pozval na svou faru. R. Dacík pozvání přijal a zůstal tam pak asi dva roky. Z pohledu R. Dacíka lze hovořit o zasloužené dovolené. Trochu i cestovali

⁵⁴ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Františka Dacíka z r. 2009. In: POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 76.

⁵⁵ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 32, složka C 56, dopis sestře OP z 19. 2. 1981. In: tamtéž, s. 77.

⁵⁶ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví Josefa Vlčka ze dne 21. 2. 2010. In: tamtéž, s. 77.

⁵⁷ R. Dacík mu výrazně pomohl na cestě v rozhodování k duchovnímu životu. Často jej navštěvoval na Velehradě a rozmlouval s ním. Pak také R. Dacík byl pozván a přítomen na jeho primiční mši svaté. Srov. Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, osobní svědectví P. Augustina Jiřího Prokopa OP ze dne 12. 3. 2010. In: tamtéž, s. 73, 74.

na Moravec a jinde: „Jezdil se mnou rád, ale bylo vidět, že už ho to unavuje,“ vzpomíná P. Augustin Jiří Prokop OP.⁵⁸

1.5 V charitním domově na Moravci, rozloučení

Když zdravotní stav R. Dacíka i zdravotní stav jeho rodných sester byl stále vážnější a intenzivnější pečovatelská péče nezbytná, požádal R. Dacík po osobní dohodě v srpnu 1984 s provinciálem P. Ambrožem Bohumilem Svatošem OP o přijetí do Charitního domova na Moravci.

I na Moravec jezdil P. Augustin Jiří Prokop OP za R. Dacíkem poměrně často. Když 21. 1. 1987 slavil R. Dacík své 80. narozeniny, přijel tam i tentokrát. Každé životní jubileum bratří na Moravci bylo příležitostí k setkání. I tehdy se tam sjela řada gratulantů. Když mu P. Augustin Jiří Prokop OP blahopřál, pošeptal mu do ucha: „Otče, vy jsme mě přivedl do řádu a já vám za to děkuji!“⁵⁹ A na jeho tváři se objevil jeho typický milý úsměv.

Zdravotní stav R. Dacíka se pak nadále zhoršoval a zhoršil natolik, že nakonec ztratil řeč, takže byl odkázán na komunikaci jen pohyby a slzami. Také se dostavovaly výrazné výpadky paměti, které byly pro něj samotného velmi traumatizující.

Zemřel 21. dubna 1988 ve věku 81 let. Poslední okamžiky života R. Dacíka zachycuje dopis jedné sestře provinciála P. Ambrože Bohumila Svatoše OP:

Drahá sestro, díky za účast na velikonočním pohřbu milovaného O. R. M. Dacíka. Otec byl osobnost. Miloval řád sv. O. Dominika a naučil nás ho milovat. V mládí říkával, že chce být druhým Otcem Odilo Pospíšilem, který rozdával horlivě slovo

⁵⁸ Tamtéž, s. 74.

⁵⁹ Tamtéž, s. 74.

Boží s tak obětavou láskou Překrásně jsme se s ním tady my, dominikánská rodina, loučili, poslední neděli dopoledne, a pak ve čtvrtek odpoledne, kdy u něho sloužil O. Vít mši svatou a zpívali jsme opět Salve Regina a Ó lumen. Večer, když jsme se u něho pomodlili kompletář, odevzdal svou krásnou duši v 19:37 hodin do rukou Pánových.⁶⁰

Rozloučení s R. Dacíkem se konalo nejprve 22. dubna 1988 v 9:00 hodin v obřadní síni Charitního domova na Moravci za přítomnosti tamějších obyvatel. Hlavní obřady se pak konaly 28. dubna 1988 v 10:00 hod. v katedrále sv. Václava v Olomouci. Slova útěchy na Moravci i homilii v katedrále sv. Václava pronesl provinciál P. Ambrož Bohumil Svatoš OP. Krásnými slovy vystihl a zhodnotil jeho požehnaný a naplněný život, poděkoval jemu samotnému, všem kdo mu kdy pomáhali i našemu nebeskému Otci. Zdůraznil zakotvení zesnulého v Ježíši Kristu a celý jeho život nazval kristocentrickým. Po zádušní mši svaté byl R. Dacík uložen do řádového hrobu na hlavním olomouckém hřbitově v Neředíně.

Na smutečním oznámení stálo motto: „Ježíš řekl Šimonovi: ‚Zaješ na hlubinu a spusťte sítě k lovení!‘“ (Lk 5,4). Tento verš z Lukášova evangelia plně vystihuje celé životní směřování R. Dacíka, pro které čerpal sílu v Ježíši Kristu.

⁶⁰ Archiv české dominikánské provincie, Praha Husova 8, fond Reginald Dacík, kart. č. 29, složka C 56 a 58, různé. In: tamtéž, 79, 80.

2 VYBRANÁ DÍLA R. M. DACÍKA O.P.

S CHRISTOLOGICKÝMI

A SOTERIOLOGICKÝMI TÉMATY

V této kapitole se zníňuji o vybraných dílech R. Dacíka, která obsahují christologická a soteriologická témata. Řadím je chronologicky podle data vydání. Je to první přiblížení a seznámení se s těmito díly. Sdělují zde různé formální informace, všimám si motivu jejich zrodu, pramenů R. Dacík ze kterých vychází a které cituje, případně některé další zajímavosti a postřehy.

2.1 Kristus spása světa

Na začátku řady děl s christologickou a soteriologickou tematikou stojí publikace *Kristus spása světa: pohled do vnitřního Kristova života*, která vyšla jen v roce 1935. Z pohledu autorství je třeba říci, že nenáleží pouze R. Dacíkovi, ale také jeho blízkému spolupracovníkovi P. Silvestru Josefu Braitovi OP. Každý je autorem přesné poloviny (tj. 8) kapitol. Rozsahově lze mluvit zhruba také o polovině.⁶¹

Tato kniha vznikla jako přepis prvního souboru přednášek vyššího náboženského kurzu, který ve třicátých letech minulého století pro věřící zorganizovali a vedli dominikáni. Autoři v úvodu píší: „Knížka jest ovocem tohoto prvního kurzu.“⁶² V tomto kurzu si dominikáni vytýčili za cíl uvést posluchače do tajemství Kristovy osoby a jeho života, aby jejich – náš život byl

⁶¹ Kniha čítá celkem 172 stran.

⁶² DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. Praha: Cyrilo–Metodějské knihkupectví Gustava Francla. 1935. s. 9.

připodobňováním se Kristu, životem Božích dětí. Díky tomuto poznání Krista a Jeho života, bychom pak měli vložit svůj život do Jeho života, aby se Kristus stal spásou nám a skrze toto naše účastenství na jeho životě pak také spásou i všech našich bratří a sester.⁶³

Jednotlivé kapitoly jsou vlastními jednotlivými tématy, které byly zřejmě na jednotlivých přednáškách kurzu odpřednášeny. P. Silvestru Josefu Braitovi OP patří tyto přednášky: I. Kristus zdroj našeho duchovního života, III. Božská osobnost Kristova, VI. Tajemství vykoupení, VII. Nekonečné zásluhy Kristovy; X. Svatost Kristova, XII. Vítězství Kristovo nad smrtí, XIII. Modlitba Spasitelova a XVI. Přátelství s Kristem.

A R. Dacík zpracoval tato témata: II. Tajemství Krista u sv. Pavla a sv. Jana, IV. Tajemství vtělení a náš vnitřní život, V. Tajemství Kristova poznání, VIII. Aby se všem dostalo ovoce vykoupení, IX. Kristova pokora a velkodušnost, XI. Vnitřní klid a vyrovnanost Kristova v utrpení, XIV. Kristus Velekněz a XV. Nekonečná cena mše svaté a její vztah ke kříži.⁶⁴

R. Dacík cituje (vychází) z těchto pramenů: nejvíce z Písma svatého, následuje s velkou četností *Teologická suma* sv. Tomáše Akvinského. Z církevních otců najdeme citovaného sv. Augustina, sv. Jana Zlatoústého, Origena a Pseudo–Dionýsia Aeropagitu. Ze světců a klasických teologů jsou to sv. Kateřina Sienská, sv. Bernard z Clairvaux, sv. František Saleský, bl. Jindřich Suso a kardinál Kajetán. Ze soudobých teologů cituje Ferdinanda Prata SJ, dále díla Friedricha Heillera, Ernesta Renana, Karla Adama, kardinála Alexandra Lepiciera, francouzského kazatele Janviera, Benedikta Schwalma OP a svého oblíbeného P. Reginalda Garrigou–Lagrange OP. Jedenkrát se objevuje závěr z Tridentského koncilu.

⁶³ Srov. tamtéž, s. 9.

⁶⁴ Srov. tamtéž, s. 173.

2.2 Bůh v Ježíši Kristu

Další publikací v pořadí, která se objevila na poli katolické teologické literatury a vyšla „z dílny“ R. Dacíka, je kniha *Bůh v Ježíši Kristu*. Je to kniha z pohledu předmětu mého zájmu velmi cenná. Je součástí jednoho velkého a obsažného celku – *Věrouky pro laiky*.

Každý díl této věrouky nese v prvním slově svého názvu slovo „Bůh.“ Kromě toho, že toto slovo, jak sám píše R. Dacík, je největší slovo a nad toto slovo není většího, je Bůh v celé své velikosti a kráse, v celé své přesaznosti, v celém svém životě a bytí, hlavním předmětem teologie.⁶⁵ Teologie pojednává také o tvorstvu, andělu, člověku, o lidském skutku (ctnostech, hříších), o svátostech a jiných posvěcujících prostředcích, ... , ale o všech těchto skutečnostech pojednává ve vztahu k Bohu.⁶⁶

Proto R. Dacík ještě jako mladý teolog pojímá pro sebe úkol podat a předat prostým věřícím uceleně, srozumitelně a přitom prostě a jednoduše to důležité z obsahu této vědy. A tak když začíná R. Dacík začátkem třicátých let [minulého století] systematicky pracovat na jednotlivých dílech své *Věrouky pro laiky*, uspořádává je podle systému sv. Tomáše Akvinského. R. Dacík poznamenává, že uspořádání teologické soustavy sv. Tomášem je jedinečné a trvá dodnes.⁶⁷ Proto R. Dacík přihlíží při sestavování a pojmenovávání svých dílů věrouky na sv. Tomáše Akvinského a ke slovu „Bůh“ v názvu přidává další slovo (slova), které nejen ukazuje na látku daného dílu, ale je i věrné Tomášovu uspořádání.

První svazek věrouky tedy nese název *Bůh a jeho život*, v němž pojednává o Bohu v jeho přirozenosti a vlatnostech. Ve druhém díle věrouky, *Bůh ve svém díle*, mluví o Bohu Stvořiteli a jeho díle – od stvořeného (hmotného) vesmíru

⁶⁵ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh a jeho život*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal. 1937. s. 7.

⁶⁶ Srov. tamtéž, s. 8.

⁶⁷ Srov. tamtéž, s. 14.

až po nejvyšší andělské kúry. Třetí díl, *Bůh v Ježíši Kristu*, přibližuje pravdy o vtěleném Slově, ve čtvrtém díle, *Bůh v duši*, pojednává o milosti. V pátém díle, *Bůh ve svátostech*, probírá jednotlivé svátosti a konečně v šestém díle, *Bůh oplatitel*, se R. Dacík dotýká posledních věcí člověka a světa, eschatologie.

Všechny díly věrouky vyšly poprvé v Dominikánské edici Krystal v letech 1937–1941. Některé z nich pak vyšly v budoucnu ještě jednou, případně dvakrát.⁶⁸ Díl třetí, *Bůh v Ježíši Kristu*, vyšel však pouze jednou v r. 1939. Obsahuje kapitoly: I. Kristus v dějinách myšlení, II. Ježíš či Kristus?, III. Vykupitel lidstva, IV. Kristus, Učitel lidstva, V. Kristus neumírá, VI. Duše s Kristem a VII. Maria v díle Vykupitele lidstva.⁶⁹

Co se týče pramenů (citací), tak podobně jako v případě publikace *Kristus naše spása*, dominuje Písmo svaté. Dále je pak nejvíce odkazováno na *Teologickou Sumu* sv. Tomáše Akvinského a na jeho další dvě díla (*De ente et essentia*, *Expos. in Salut. Angel.*). Z církevních otců najdeme několik odkazů na sv. Augustina, sv. Ambrože, Klementa Alexandrijského, sv. Jana Damašského a Origena. Ze světců můžeme zmínit opět sv. Kateřinu Sienskou, bl. Jindřicha Suso. (Spisy sv. Bernarda z Clairvaux a sv. Ludvíka M. Grigniona najdeme v mariologii.) Z dokumentů magisteria se objevují apoštolská konstituce *Ineffabilis Deus* papeže Pia IX. a encykliky *Miserentissimus Redemptor* Pia XI. a *Ad diem illum* sv. Pia X. Jedenkrát se objevuje závěr z Tridentského koncilu a Katechismu Tridentského koncilu. Je zde ještě také celá řada citací a odkazů na díla, myšlení klasických a soudobých zahraničních teologů jako byli např.: Reginald Garrigou–Lagrange OP, Père Maria Josef Lagrange OP, Friedrich Heiler, Charles Vincent Heris OP, Johannes Peter Junglas, Ferdinand Prat, Robert Hugh Benson, Karl Adam, ad. A z katolických českých: Konstantin Miklík CSsR, z nekatolických:

⁶⁸ Seznam všech vydání (1., 2., i případné 3.) jednotlivých dílů věrouky jsou v této práci rovněž uvedeny. Viz bibliografie R. Dacíka v zadní části této práce.

⁶⁹ Kniha čítá celkem 139 stran.

Alois Spisar. Z ostatní soudobé literatury zmiňuje R. Dacík opět Karla Čapka kvůli názorům Tomáše Garrigua Masaryka.

2.3 Prameny duchovního života

Další knihou, která byla ve své době velmi žádaná a oblíbená, je kniha s názvem *Prameny duchovního života*. U této knihy jsou zajímavé jen dvě kapitoly. Tato kniha nejrozsáhleším dílem⁷⁰ R. Dacíka. Byla vydána v olomoucké Dominikánské edici Krystal jen v roce 1947.

K plnosti života, která se u nás uskutečňuje skrze duchovní život, by rád R. Dacík pohnul čtenáře studiem této knihy, která skýtá přehled teologie asketické (žité morálky) a mystické. A nejen jen „nějaký způsobem pohnul“ v duchovním životě, ale rád by jej přivedl až k samotným vrcholům mystického spojení s Bohem.⁷¹ Vzhledem k obsažnosti této knihy lze usuzovat, že byla psána a uspořádávána delší dobu (třicátá a čtyřicátá léta minulého století).

Látka je rozdělena do pěti dílů, proporčně vyvážených. V prvním díle v názvem „Úvod do duchovního života“ se věnuje R. Dacík základním pojmům křesťanského a duchovního života, řeší otázky jednoty duchovního života asketického a mystického a otázky přirozenosti a milosti v duchovním životě. Ve II. díle s názvem „Překážky duchovního života a jak je odklízet,“ mluví R. Dacík o očištném procesu začátečníků v duchovním životě, o umtvování a výchově vášní, smyslů, rozumu a vůle. III. díl, který nese nadpis „Prostředky duchovního života,“ zmiňuje prostředky jak lidské, tak i božské. Mluví se zde o důležitosti a potřebnosti duchovní četby, duchovního vedení a svátostného života. Ve IV. díle, „Život ctností,“ věnuje R. Dacík

⁷⁰ Kniha čítá i s věcným rejstříkem celkem 550 stran.

⁷¹ Srov. DACÍK, Reginald. *Prameny duchovního života*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal. 1947. s. 16.

pozornost ctnostem, jejich rozdělení, důležitosti a správnému chápání. V posledním V. díle, „Život modlitby,“ se věnuje cele modlitbě. Jelikož si Pán vede duše i cestami mimořádnými a uděluje jim zvláštní dary (vidění, zjevení, extaze aj.) za jejich věrnost, přidává ještě k tomuto dílu kapitolu o mimořádných darech, které bývají často ve spojení s nejvyššími stupni mystické modlitby.⁷²

Jak již bylo řečeno nacházejí se v této knize z pohledu předmět mého zájmu jen dvě kapitoly. První je šestá kapitola I. dílu „Kristus střed našeho duchovního života.“ V ní hovoří R. Dacík o Kristu jakožto pramenu napřírozeného života, vzoru, který napodobujeme, a o Kristu jakožto tvůrci našeho duchovního života. Druhá kapitola je pátá kapitola III. dílu s názvem „Eucharistie.“ Zde mluví R. Dacík o činné účasti na mši svaté jakožto mocném prostředku našeho posvěcení, o svatém přijímání – pokrmu pro duši a význanu adorace Nejsvětější Svátosti oltářní.

I zde je možné se také zmínit o pramenech, ze kterých R. Dacík vychází. Podobně jako u jeho předchozích publikací se zde nejvíce objevuje jako pramen Písmo svaté, následuje opět *Teologická Suma* sv. Tomáše Akvinského. Od sv. Tomáše se zde objevuje ještě jedno dílo: *Komentář k Janově evangeliu*. Z církevních otců zde najdeme citát jen od sv. Augustina a sv. Lva Velikého. Z magisteria je zde citována encyklika Pia XII. *Mistici Corporis Christi*. Ze soudobých teologů jsou zde odkazy na díla bl. opata Columby Marmiona OSB, Gaspara Lefebvra a Roberta Mädra.

⁷² Srov. tamtéž, s. 17, 18.

2.4 Žij a modli se s církví

Předposlední publikací, ve které prosvítají dílčí christologická a soteriologická témata⁷³ je kniha *Žij a modli se s církví*. Kniha byla zpracována strojopisně a byla vydána v bratislavském nakladatelství Obzor v roce 1969.⁷⁴

Obecně se dá říci, že se R. Dacík v této knize věnuje liturgii a svátostnému životu, což se dá vytušit i ze samotného názvu knihy. Kniha je členěna na tři části. První část je věnovaná obnově liturgického slavení ve světle II. vatikánského koncilu a obecně liturgii z různých úhlů pohledu (modlitbě soukromé i společné, kněžství všeobecnému, svátostnému a Kristovu, liturgii a lidu, liturgii a církvi, liturgii a oběti, liturgii jako zdroji posvěcení a spásy atd.). Ve druhé části se R. Dacík soustředí spíše na obětní praxi starozákoní a novozákoní, mši svatou, plody mše svaté a slavení neděle atd. V poslední třetí části se R. Dacík zamýšlí nad liturgickým rokem a jeho jednotlivými obdobími.

Abych mohl nastínit, co vedlo R. Dacíka k napsání této knihy, připomínám některá fakta. II. vatikánský koncil se konal v letech 1962 – 1965. Brzy na to se jeho dokumenty dostávají do rukám R. Dacíka. Dále víme, že v letech 1965–1974 působil R. Dacík v Kongregaci sester sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě.⁷⁵ Od roku 1965, kdy byla u nás situace v církvi z politického hlediska poněkud uvolněnější, chtěly a začaly některé velehradské sestry studovat teologii. V letech 1969–1974 byla otevřena i teologická fakulta v Olomouci – vyučovalo se v prostorách olomouckého arcibiskupství.⁷⁶ Velehradským sestrám (zvláště novickám) i olomouckým studentům začal R. Dacík přednášet. Pro všechny tyto studenty bylo zapotřebí nových

⁷³ Lze říci, že kniha je teologicky více cennější z pohledu eklesiologie a liturgiky.

⁷⁴ Kniha čítá celkem 140 stran.

⁷⁵ Srov. podkapitolu 1.4.2.

⁷⁶ /online/ *Historie a současnost CMTF*. Dostupné z: <http://www.cmtf.upol.cz/menu/o-fakulte/historie-a-soucasnost>. [Cit. 4. 1. 2013].

studijních materiálů, minimálně těch, které zcela chyběly, nebo byly zastaralé. Na všechny tyto skutečnosti pohotově zareagoval i R. Dacík.⁷⁷ Pro potřeby doby vydává jakožto fundovaný odborník vedle tohoto díla *Žij a modli se s církví* ještě např. *Úvod do Písma svatého. Úvod všeobecný* (Olomouc, 1970), *Úvod do teologie* (Olomouc, 1970) a *Kapitoly o řeholním životě* (Velehrad, 1971).

Vůle R. Dacíka zapracovat do této publikace *Žij a modli se s církví* závěry II. vatikánského koncilu, se pochopitelně promítla i do použité či zmiňované literatury. Vedle nejčastěji citovaného Písma svatého se tak odvolává zejména na dva dokumenty II. vatikánského koncilu: na konstituci o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium* a s mnohem menší četností na věroučnou konstituci o církvi *Lumen gentium* a na dekret o laickém apoštolátě *Apostolicam actuositatem*. Z jiných koncilů se zde vyskytuje jedenkrát závěr Tridentského koncilu. Relativně hojně je zde citována opět *Teologická suma* sv. Tomáše Akvinského. Ve velké míře jsou zde zmiňovány encykliky Pia XII. *Mediator Dei* a *Mystici Corporis Christi* a *Mysterium fidei* Pavla VI. Dvakrát vzpomíná R. Dacík oraci z misálu (III. a IX. neděli po Duchu svatém). Ze světců tentokrát zmiňuje jen sv. Bernarda, sv. Jeronýma, sv. Kateřinu Sienskou a sv. Terezičku Ježíškovu.

2.5 Katolická věrouka (christologie a mariologie)

Posledním dílem R. Dacíka, kterým se zabývám je z hlediska tématu mojí práce nejvíce přínosné a důležité. Je jím III. díl *Katolické věrouky* (Christologie a mariologie). Kniha je zpracovaná strojopisně a vydaná jen samizdatově na Velehradě v roce 1969.⁷⁸

⁷⁷ Srov. POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. s. 69, 70.

⁷⁸ Kniha čítá celkem 150 stran. Mariologii se věnuje R. Dacík na posledních 26 stranách.

Výše bylo řečeno o knize *Bůh v Ježíši Kristu*, že je součástí jednoho velkého a obsažného celku – *Věrouky pro laiky*. Totéž můžeme i o *Katolické věrouce III.* (christologii a mariologii) z r. 1969. Kniha je také jedním z děl věrouky, jíž R. Dacík napsal v letech 1969–1971 za svého působení na Velehradě a nechal vydat. I. díl odpovídá traktátům O Bohu jednom a O Bohu trojjediném, II. díl traktátu O Bohu stvořiteli, III. díl christologii a mariologii a IV. díl traktátu o milosti).⁷⁹

Při tázání se po motivu napsání této věrouky, resp. tohoto nového cyklu věrouky, jsem dospěl k závěru jako u díla, kterému jsem se věnoval v předchozí podkapitole. Tento nový cyklus věrouk opět souvisí s potřebou studijních materiálů v 60. a 70. letech minulého století jak pro nové fakultní studenty teologie tak pro velehradské sestry. Motivem jeho napsání bylo tedy předně otevření teologických studií. A tato skutečnost se opět promítla do obsahu, stylu a duchu, ve kterém byla tato věrouka napsána. Pro tuto christologickou věrouku zvolil R. Dacík oproti věrouce *Bůh v Ježíši Kristu* jiné pořadí témat i jejich bohatost: Porovnejme obsahy obou věrouk:

Bůh v Ježíši Kristu (1939)

- I. Kristus v dějinách myšlení
- II. Ježíš či Kristus?
- III. Vykupitel lidstva
- IV. Kristus, Učitel lidstva
- V. Kristus neumírá
- VI. Duše s Kristem
- VII. Maria v díle
Vykupitele lidstva

Christologie a mariologie (1969)

- I. Existence Kristovy osoby
- II. Tajemství vtělení
- III. ⁸⁰
- IV. O spojení božské a lidské
přirozenosti
- V. O tělesných nedostatcích u Krista
- VI. O Kristově milosti
- VII. O Kristově poznání
- VIII. O Kristově moci

⁷⁹ Všechny tyto díly věrouk jsou zpracovány stejně – strojopisně a vydány samizdatově.

⁸⁰ III. kapitola fakticky zcela chybí a to jak v textu tak i v obsahu. Evidentně se jedná o mýlku v číslování ze strany R. Dacíka.

- IX. O Kristově vůli
- X. O Kristově činnosti
- XI. O vztazích Krista k nebeskému Otci
- XII. O vztazích mezi námi a Kristem
- XIII. O Kristu Vykupiteli
- XIV. O Kristově utrpení
- XV. Panna Maria v díle naší spásy

V této „nové“ věrouce je probíráno mnohem více témat a pobrobněji; mnohem častěji jsou zde uváděny jednotlivé teologické názory, myšlenkové proudy jednotlivých teologů či skupin teologů, resp. světců či skupin světců (např. v otázce příčiny Vtělení atp.). Tato věrouka tedy vyhlíží vyloženě jako vědecká učebnice, vědecky koncipovaný studijní materiál pro studenty teologie. Nenachází se zde už vůbec žádný citát od nějakého světce mystika (např. sv. Kateřiny Sienské), jako jsem v případě publikace adresované laické veřejnosti *Kristus naše spása* nebo *Bůh v Ježíši Kristu* naopak nacházel. To se také jistě promítá i do použité či citované literatury, kterou chci nyní zmínit.

Kromě citací z Písma svatého zcela naprosto dominují dle četnosti odvolávání na různá dogmata podle díla *Enchiridion symbolorum* od Denzingera–Schönmetzra (závěry koncilů Nicejského, Efezského, Chalcedonského, III. konstanipolského, Tridentského, I. vatikánského a z listu Honoria I.) Na druhém místě dle četnosti stojí opět *Teologická suma* sv. Tomáše Akvinského. Dále se zde nachází mnoho citací: z církevních otců – ze sv. Augustina, sv. Řehoře z Nyssy, sv. Atanáše, sv. Ireneje, sv. Basila, sv. Epifania, sv. Jana Zlatoústého, sv. Jeronýma, sv. Jana Damašského, sv. Hilaria, Klementa Alexandrijského a Origena. Ze světců a klasických učitelů mohu zmínit kardinála Kajetána, sv. Roberta Bellarmina, sv. Bonaventury, sv. Anselma a bl. Jana Dunse Scota. Jedenkrát se objevuje odkaz na deklaraci II. vatikánského koncilu *Nostra aetate* a jedenkrát je zmiňován židovský spisovatel Josef Flavius. Je zde ještě také celá řada citací

a odkazů na díla katolických teologů: ze zahraničních klasických to jsou: Melchor Cano OP, Durandus de Sancto Porciano OP, Denys Petau SJ, Charles René Billuart OP, Jean Baptiste Gonet OP, Josef Andreas Jungmann SJ, Gabriel Vásquez SJ, Francisco Suarez SJ, Josef Knabenbauer SJ, Leonardus Lessius SJ, Alfonso Salmeron SJ, Apollonius Holzmann OFM a Salamanští (karmelitánští komentátoři *Teologické sumy*). Z klasických ostatních je to např. modernista Herman Schell. Ze zahraničních soudobých: Reginald Garrigou–Lagrange OP, Norberto de Prado OP, Édouard Hugon OP, Père Maria Josef Lagrange OP, Paul Galtier SJ, Jacques Maria Vosté OP, Maurice de la Taille SJ, Josef Huby SJ, Christian Pesch SJ, kardinál Louis Billot a Alfred Firmin Loisy (modernista). Z nekatolických zahraničních klasických: filozof (nominalista) Gabriel Biel, Martin Luther, Jan Kalvin, Pasquier Quesnel a Karl Pelz a z českých klasických se objevuje mistr Jan Hus a z českých soudobých Alois Spisar (CČS).

2.6 Styl R. Dacíka

Každý člověk, ať má jakékoliv povolání (kuchař, projektant, malíř, spisovatel a třeba i kněz), do své práce otiskuje i něco ze svého nitra.

R. Dacík byl člověkem laskavým, kamarádským, mírným, trpělivým, otevřeným, vtírcným, skromným, všímavým, pilným, pro Krista zapáleným, rozumným a moudrým, dále pak člověkem intelektuálně velmi nadaným, vzdělaným, sečtělým; křesťanem, knězem, řeholníkem – domikánem (tomistou), teologem, učitelem, formářem a mohu říci i výborným psychologem. Každá jeho publikace tedy, ať už byla určena pro širokou laickou veřejnost, zasvěcené osoby či pro studenty teologie nese obraz této jeho osobnosti.

Obecně se dá říci, že všechno, co říká, má velmi dobře postavené, promyšlené, pěkně formulované, podávané srozumitelně a také přiměřeně

náročné. Díky tomu se jeho díla čtou velmi dobře. Dále si lze všimnout propojenosti s obyčejným životem a s spiritualitou. Relativně často R. Dacík uvádí i citáty světců mystiků. Jimi v několika případech velmi pěkně začal kapitolu, ale také jimi, řekl bych, velmi vhodně průběžně dokresloval a podbarvoval probíranou látku. Toto samo o sobě ukazuje na to, že on sám disponoval duší mystika.

3 CHRISTOLOGIE A SOTERIOLOGIE

VE VYBRANÝCH DÍLECH R. M. DACÍKA O.P.

Nyní se dostávám ke třetí a nejdůležitější kapitole své práce. V ní se budu zabývat vybranými christologickými a soteriologickými tématy, které se v mnou sledovaných publikacích R. Dacíka vyskytují nejčastěji, nejrozsáhleji a neobsáhleji.

Řada témat se na různých místech v jeho dílech opakují a jsou probírána z různých úhlů pohledu s rozdílnou náročností. Při psaní této kapitoly volím téměř vždy kontrétní téma té publikace, ve které bylo probráno nejzdařileji, uceleně a systematicky. Pokud se však vyskytl v jiném Dacíkově díle v daném tématu další pro mě zajímavý pohled (např. citát mystika), vpravuji ho do zpracovávaného textu.

3.1 Kristus Bůh a člověk

Prvním obsáhlým tématem, kterým se chci zabývat, je téma Kristova božství a lidství. Je to téma, které patří do christologie, ale v mnohém zabíhá i do soteriologie. Z pohledu obsáhlosti a přehlednosti bude lepší si látku rozdělit na několik dílčích pojednání.

Skutečnost – odění se Božího Syna v lidství – nastala viditelně jen v kratičkém časovém okamžiku v předlouhých lidských dějinách a to se již nikdy nebude opakovat. Navíc skutečnost spojení božství a lidství v jedné osobě je těžce uchopitelná snad pro každého člověka, bez ohledu na jeho rozvinutost v oblasti abstraktního myšlení.

I když se snažíme sebevíc o tomto tématu hovořit, provádět filozofická a teologická šetření, pojmenovávat jisté skutečnosti, které pojmenovat lze,

disputovat, přemítat, rozjímat, ..., stále a stále, ať si to přiznáme či nikoliv, chodíme v posledku jen okolo jednoho z velkých tajemství a často nastávají okamžiky, kdy už nám nezbude už nic jiného než se sklonit, pokleknout padnout a vyznat se žalmistou: „Bůh je velký“ (Žl 70,5).

Ano, stojíme před velkým tajemstvím, které nelze vyčerpát, postihnout a pojednat o něm tak, aby někdo mohl říci: „Tak, jsme hotovi.“

3.1.1 Kristus syn Panny Marie a Syn Boží

„Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny,“ píše apoštol Pavel v listě Galaťanům (Gal 4,4n). Tento verš hovoří o motivu Vtělení a Vykoupení. V této podkapitole si stručně všímám Mariina a Božího synovství.

Prostá a bohabojná dívka z Nazareta, Panna Maria, svým »Amen,« svolila k velkolepému a velkorysému Božímu dílu: věčné Slovo se skrze ni odívá v lidství a stává se člověkem. Tento člověk, Ježíš z Nazareta, vtělená Láska, spojen navždy hypostaticky s druhou osobou Trojice, začíná realizovat samotné dějiny spásy lidstva, jímž tolik očekávané. Na svůj prostý původ naprosto šokoval a fascinoval svým životem (učením a konáním) snad celý svět.

Apoštol Pavel, poslední vyvolený z apoštolů, asi vzhledem k tomu, že se nesetkal osobně s předvelikonočním Ježíšem, ale jen s Ježíšem ve slávě, také jen ve slávě našeho Pána ve svých listech uvažuje. R. Dacík si všímá u Pavlova podání Ježíšova naprostého vynikání nad všechny prostředníky mezi vyvoleným národem a Bohem: nad proroky, anděly i Mojžíše. Ježíš vyniká i svou trojí existencí: – preexistencí božskou (věčně neproměnný v lůně Otce),

– existencí historickou (ve svém historickém zjevení jakožto prostředník, Spasitel a Velekněz) – a existencí slavnou (životě ve slávě po svém Zmrtvýchvstání)⁸¹ (srov. Žd 1,1-3).⁸² Ony – věčná preexistence, historická existence a posmrtný život ve slávě – tvoří rámec rozvíjení myšlenek apoštola Pavla o Kristu. Apoštol Pavel uvažuje Pána vždy ve slávě, a to ať se zabývá jeho životem mezi apoštoly nebo jej uvažuje už v blaženosti nejsvětější Trojice nebo v životě ve svých údech tajemného těla Církve.⁸³

R. Dacík zde uvádí ještě i jiné členění (podle Ferdinada Prata): Bůh k nám mluvil skrze svého Syna (historická existence), jehož ustanovil dědicem (existence slavná) a skrze něhož učinil věky (preexistence Božská) (srov. Žid 1,1-2).⁸⁴ Ježíš je syn Mariin a je Syn Boží. Od věčnosti vychází z Otce, na věky zůstává v Otci (srov. Jan 10,38; 10,10). Toto věčné Boží synovství činí z Ježíše to, čím je. Od toho se odvíjí veškerá Ježíšova činnost.⁸⁵ „Není odrazem Otce, (...) ale jeho jasem, zářením samým.“⁸⁶

Podle apoštola Pavla je ještě Kristus nejen Boží Syn, ale dokonce přirozený Boží Syn. Pavel Kristu přisuzuje dvě výsady, které nemohou patřit nikdy jinému tvoru na zemi: »prvorozenost a hlava všech spravedlivých i andělů,« »všechno má bytí skrze něho« a »všechno mu bude definitivně podrobena na konci světa.«⁸⁷

Pán Ježíš sám své Božství odhaluje jen pozvolna (setkání Marie a Alžběty, křest Páně, zázraky, ad.).⁸⁸ Činí tak s ohledem na své posluchače, na jejich znalosti a představy o Mesiáši. Ježíš sám raději používá spojení »Syn člověka.«

⁸¹ Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 21.

⁸² V mnou prostudovaných dílech R. Dacíka kromě *Katolické Věrouky III.* z r. 1969 je možné se opakovaně setkat s názorem o autortví apoštola Pavla i v případě listu Židům. Dnes však toto přesvědčení mezi odborníky nepanuje.

⁸³ Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 21.

⁸⁴ Srov. tamtéž, s. 21.

⁸⁵ Srov. DACÍK, Reginald. *Prameny duchovního života*. s. 98.

⁸⁶ DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 22.

⁸⁷ Srov. tamtéž, s. 22.

⁸⁸ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 38 – 42.

Přisvojuje si však vlastnosti patřící Bohu (vyšší nade všemi tvory, více než Šalamoun, více než David, víc než proroci, vyvýšen nad nanděly, kteří jsou jeho posly, je spojen s Otcem, odpouští hříchy a přijde soudit na konci věků všechno lidstvo, ad.)⁸⁹ Ježíš jimi potrdil výpovědi, týkající se jeho osoby a poslání.⁹⁰

3.1.2 Tajemství Kristova Vtělení

Obecně se dá říci, že Kristovo Vtělení bylo pro nás lidi obecně velmi dobré. Z pohledu toho, že kdyby Bůh v Ježíši Kristu nezjevil člověku různá tajemství a pravy, nebyl by člověk na ně nikdy přišel.⁹¹

Ježíšova kenoze

V listě Filipánům čteme: „Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži.“ (Flp 2,6–8). Všimněme si nyní u tohoto verše slov: »sám sebe zmařil« (nebo »sám sebe se zřekl.«) V řeckém originále najdeme »ekenosen heauton.«⁹² Tato slova vyjadřují skutečnost, že „se druhá Božská osoba se svým hypostatickým spojením vzdala božských výsad, i když si při tom podržela svou božskou přirozenost.“⁹³ Tato Ježíšova kenoze, vyprázdění se, je vyjádřením mj. jednak velké lásky k nám lidem a jednak velkého sklonění se k nám lidem, slabým a hříšným.

Přínosně se dále R. Dacík zamýšlí nad nutností a motivem Vtělení.

⁸⁹ Srov. tamtéž, s. 43, 44.

⁹⁰ Srov. tamtéž, s. 48.

⁹¹ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. Velehrad: [samizdat], 1969. s. 5.

⁹² Odtud dnes mluvíme o Ježíšově kenozi.

⁹³ DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 5.

Nutnost Vtělení

Něž se dostanu k samotné nutnosti Vtělení, je třeba zmínit fakt, že Bůh nemůže být nikdy k ničemu nucen. Bůh je v činnosti navenek vnitřně vždy svobodný.

Katolická nauka nás učí, že Bůh v žádném případě nebyl a nemohl být nucen zachraňovat člověka Vtělením. R. Dacík zmiňuje, že Bůh si mohl najít několik jiných způsobů, jak člověka zachránit. Mohl dát člověku poznat skrze proroky nebo anděly, co má dělat, aby se zachránil. Nebo mohl člověka přijat na milost či mu prostě odpustit. Nemusel se vtělit.⁹⁴ R. Dacík se zamýšlí se nad lidským hříchem a možnostmi člověka.

Po krátké úvaze činí závěr: Vtělení nebylo nutné absolutně, ani hypoteticky, jednoduše. Jen v jistém ohledu: Bůh chtěl zadostiučinění tak velké, jak velký byl hřích.⁹⁵ Naráží se zde citelně na lidskou ubohost. Člověk by si sám nemohl pomoci ze tří důvodů:

1) pouhý člověk by nemohl dát dostatečné zadostiučinění za hřích ze strany látky,

2) pouhý člověk nemůže podat Bohu ani za svůj hřích ani za cizí hřích zadostiučinění v plném rozsahu (co člověk má, má od Boha),

3) pouhý člověk nemohl podat Bohu zadostiučinění podle přesnosti.

R. Dacík dochází k závěru, že k vykoupení na základě spravedlnosti bylo nutné Vtělení.

Smrtný hřích, spáchaný proti Bohu, má totiž v sobě jakožto urážka Boží ze strany uraženého Boha cosi nekonečného. Dostiučinění podle přesnosti musí však dát adekvátní nápravu. Tedy zadostiučinění »podle přesnosti« musí mít nekonečnou účinnost. To však může dát jen Bohočlověk.⁹⁶

⁹⁴ Srov. tamtéž, s. 7.

⁹⁵ Srov. tamtéž, s. 7.

⁹⁶ Tamtéž, s. 7.

R. Dacík ještě dodává, že kompenzace podle přesnosti musí podat Bohu něco, co by se mu stejně nebo více líbilo, jako se mu nelíbí urážka.⁹⁷ Zde, jak je patrné, zastává satisfakční teorii sv. Anselma, i když poněkud „filtrovanou“ sv. Tomášem. Tuto skutečnost vystihují i jiné citáty, které R. Dacík uvádí: z encykliky *Miserentissimus Redemptor* papeže Pia XI.: „Žádná stvořená síla nebyla schopná učiniti zadost za hříchy lidstva, kdyby Syn Boží nevzal na sebe lidskou přirozenost, aby ji vykoupil;“⁹⁸ nebo slova nebeského Otce v rozhovoru sv. Kateřině:

Viz, jak si vážím tvora a jak on je zpozdlý, když se chce utopit a nechce se chopit prostředku, který jsem mu dal. Kristus je jediným mostem přes rozbouřenou řeku tohoto života, jediným mostem, po němž je možno dostat se k Bohu. Všechny ostatní prostředky musejí zklamat.⁹⁹

Nebo ještě jiná slova sv. Kateřiny:

Pro všechny nádoby učiněné z Adamovy masy se rozhodla Velebnost spojit se s nízkostí člověčenství, aby byla vyléčena porušenost a smrt lidského pokolení a bylo možno dostat věčný život, a to z milosti, která byla ztracena hříchem. V Kristu tak byl usmířen onen Boží hněv, učiněno zadost spravedlnosti, bylo nasyceno božské milosrdenství, které chtělo učiniti zadost za vinu člověka a připravit člověka na ono dobro, pro které byl stvořen.¹⁰⁰

Cestou Vtělení Bůh dal člověku tolik, že více už dát nemůže.¹⁰¹

⁹⁷ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. Velehrad: [samizdat], 1969. s. 8.

⁹⁸ Cit. In: DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 7.

⁹⁹ DACÍK, Reginald. *Kristus spása světa*. s. 150.

¹⁰⁰ Sv. KATEŘINA SIENSKÁ. *Rozmluvy*. In: DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 37.

¹⁰¹ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. Velehrad: [samizdat], 1969. s. 6.

V knize *Žij a modli se s církví* najdeme ještě další úvahu R. Dacíka: Proč se nevtělila jiná osoba Trojice? Mohl se vtělit Otec nebo Duch svatý a nás vykoupit. Na tuto otázku odpovídá následovně:

Bylo však vhodné, aby svět byl vykoupen skrze toho, skrze koho byl stvořen: ‚bez něho nepovstalo nic co jest.‘ (Jan 1,3b) Všemohoucnost Otcova svěřila stvoření světa a člověka svému Synu, věčnému Slovu – a táž všemohoucnost Otcova chtěla, abychom po pádu byli znovu stvořeni, obnoveni jeho věčným Slovem.¹⁰²

Motiv vtělení

Ve výše zmíněném textu jsem se již dotkl samotného motivu vtělení (láska Boží k nám lidem, starostlivost nebeského Otce). Ale je třeba se na motiv Vtělení podívat ještě z jiného úhlu podledu. O tomto pohledu bylo již mezi teology hodně disputováno. Někteří teologové považují však její řešení za ztrátu času. Nicméně ono řešení má vliv na utváření obrazu Kristovy osobnosti, jak poznamenává R. Dacík: Je Ježíš více Král či Spasitel?¹⁰³

Názorově stáli:

1) na jedné straně Alexander Hallský a sv. Albert Veliký s názorem, že Boží Syn by se vtělil, i kdyby člověk nebyl zhřešil,

2) a na druhé straně stáli sv. Tomáš a sv. Bonaventura. Boží Syn se vtělil proto, že člověk zhřešil: dílo vtělení je zaměřeno Bohem k vyléčení hříchu. Takto také o motivu Vtělení vypovídá i Písmo svaté (srov. Mt 9,13; Lk 19,10 ad.). Jiný motiv v Písmu ani nenajdeme.¹⁰⁴

3) Jan Duns Scotus s františkánskou školou namítali, že Syn Boží by se stejně vtělil, i kdyby člověk nezhřešil. A vtělil by se v těle, které by bylo

¹⁰² Srov. DACÍK, Reginald. *Žij a modli se s církví*. s. 127.

¹⁰³ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 8.

¹⁰⁴ Srov. tamtéž, s. 8.

netrpělo. Motivem Vtělení pro Boha by bylo ukázat Kristovu vznešenost, vyznamenat lidskou přirozenost a dokončit své božské dílo (korunovat Stvoření).¹⁰⁵

V této otázce se sám R. Dacík přiklání, k tomu, co je ve shodě s Písmem, tedy k tomu, co zastával sv. Tomáš. Co se týče otázky: Zda je Kristus více Král či Spasitel? nabízí R. Dacík taktéž závěr tomistického pojetí této otázky: „Kristus je podstatně Spasitel, Kněz, obětní dar. Ne jen akcidentálně. Akcidentálně je Králem a Učitelem. Není tedy především Králem a Učitelem, který se stal jen akcidentálně Spasitelem.“¹⁰⁶ Z toho plyne, že chtějí-li křesťané dospět ke svatosti, musí nést kříž s Kristem, přičemž toto nesení kříže je podstatné, nikoli akcidentální.¹⁰⁷ R. Dacík ještě dodává, že Bůh chtěl Vtělení, aby ukázal svou dobrotu a své milosrdenství k lidem, aby je vykoupil, podle slov nicejského vyznání víry.¹⁰⁸

Vliv Vtělení na náš duchovní život

Od prvního okamžiku Ježíšovy pozemské existence až po jeho Nanebevstoupení byla Kristova duše v nejvyšší svatosti, plna milostí a ctností. Kristus nepotřeboval cesty postupného odkládání nedokonalostí a růstu ve ctnosti.¹⁰⁹

Čím více se duše přiblíží Bohu, čím je svatější, tím úžeji se pojí s Bohem. Nelze si představit užšího spojení než toho, které vytvořil Bůh mezi duší lidskou a osobou svého jednorozeného Syna.¹¹⁰ Již v okamžiku vtělení se lidstvo stalo nesmírně bohatým – má mezi sebou samého Boha. Lidské přirozenosti se dostalo nejvyššího vyznamenání, neboť ji vzal na sebe sám Syn

¹⁰⁵ Srov. tamtéž, s. 8.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 9.

¹⁰⁷ Srov. tamtéž, s. 9.

¹⁰⁸ Srov. tamtéž, s. 9, 10.

¹⁰⁹ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 85.

¹¹⁰ Srov. tamtéž, s. 85.

Boží. V té chvíli se nebe spojilo se zemí, Bůh s člověkem a všemohoucnost se slabostí.¹¹¹

Podle sv. Tomáše poukazuje R. Dacík na vliv na základní ctnosti nadpřirozeného života: víru, naději a lásku. Ty jsou středem našeho duchovního života a jejím bezprostředním předmětem je Bůh – nejlepším předmětem v největším smyslu slova.¹¹²

Velmi pěkně se R. Dacík dotýká duchovního stavu člověka, lidské bídy a Boží účinné pomoci: V otázce víry nám náš praotec Adam zanechal jen váhavost ve věření, důvěře, u naděje slabé očekávání dobra a v lásce chabost v tom, že jsme neschopni opětovně milovat Boha, sebe a bližní. V tom všem jsme díky Kristu znovu obnoveni, božsky posilováni a nevyčerpatelně živeni. Bez tého božsky silné a účinné pomoci bychom duchovně jen živořili. Navíc přestává otrocký vztah člověka k Bohu – vztah poznamenaný bázní a strachem, jaký pociťoval pohan před svými bohy a žid před Hospodinem. Nastává poměr synů k Otci.¹¹³

Církev – pokračovatelka Vtělení

Zdá se, že Boží aktivita samotnou smrtí, zmrtvýchvstáním a nanebevstoupením Páně nekončí. Poprvé již ve věrouce *Bůh v Ježíši Kristu*, zaznívá, že Kristus žije tajemným způsobem dále ve své Církvi, s níž se ztotožnil. Žije v ní jako hlava, z níž proudí veškerý nadpřirozený život do údů, které jsou s ním spojeny. Církev je živý organismus lidského i božského charakteru zároveň. Jako Kristus spojuje v jednotě osoby Slova přirozenost božskou i lidskou, tak se snoubí v Církvi prvek božský a lidský, přirozený

¹¹¹ Srov. DACÍK, Reginald. *Žij a modli se s církví*. s. 127.

¹¹² Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 85.

¹¹³ Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 40 – 47.

a nadpřirozený v tajemné jednotě. Na tuto skutečnost mysleli Otcové, když nazvali Církev pokračovatelkou Vtělení.¹¹⁴

3.1.3 Spojení dvou přirozeností v Kristu

Téma spojení dvou přirozeností v Kristu se vine takřka celou christologií a soteriologií. Je to téma, které se promítá do Kristovy vůle, veškeré boholidské Kristovy činnosti.

V Kristu jsou tajemně sjednoceny, ne smíšeny, dvě přirozenosti, božská a lidská. Kristova činnost božská i lidská a jeho vůle božská i lidská jsou v dokonalé harmonii. Lidská je zcela poddána božské, jak sám Ježíš říká o plnění Otcovy vůle. (Nejen) sv. Tomáš říká, že lidsví bylo nástojem božství. Veškerá lidská Kristova činnost byla spasitelná následkem spojení lidské přirozenosti s božskou, takže byla theandrická.¹¹⁵

V Kristu byli činnosti vlastně tři:

- 1) božská (stvoření a zachovávání světa)
- 2) lidská (chodit, jíst, aj.)
- 3) smíšená – vykonaná božskou přirozeností, která použila lidské přirozenosti, jako při zázracích.¹¹⁶

Několikrát najdeme v Dacíkových publikacích zamyšlení se nad klaněním se Ježíši Kristu. Já se tímto tématem blíže zabývat nebudu, jen nyní zmíním, že pro hypostatické spojení náleží Kristu stejná pocta jako Otcí.

¹¹⁴ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 94 – 95. Mnohokrát se o tomto R. Dacík zmiňuje také ve svém díle *Žij a modli se s církví*.

¹¹⁵ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 10 – 29.

¹¹⁶ Srov. tamtéž. s. 29, 30.

Klaníme se předně jeho božství, ale i jeho krásnému, čistému a dokonalému lidství.¹¹⁷

3.1.4 Kristovo poznání

Dalším tématem, které se také relativně často vyskytuje v Dacíkových dílech je velmi zajímavé téma Kristova poznání.

Poznání lidské – obecně

Poznání lidské znamená činnost rozumové mohutnosti, kterou je rozum zdokonalován a obohacován novými pojmy. Člověk je tvor velmi nedokonalý a na začátku své dráhy se podobá prázdné tabuli.¹¹⁸

Možnosti poznání lidského rozumu jsou omezené, tak jako je omezený lidský rozum, protože je stvořený. Naše poznání se neomezuje pouze na zkoumání vnějších jevů, ale proniká i to, co je za předměty smyslů a dospívá k nadmyslovému světu – světu Božímu bytí. Jestliže Bůh dá člověku světlo, člověk se může pozvednout ještě výše, než obyčejně rozum může. Jen pomocí úsudku rozumu, osvětleného vírou, může člověk nahlédnout do tajemství Božího poznání.¹¹⁹

Poznání lidské – získané

Lidský rozum je omezený, jakož i okruh poznání. Lidské poznání je nedokonalé a nikdy není viděním, byť by byla jistota z víry sebevětší. Bůh

¹¹⁷ Srov. tamtéž, s. 30.

¹¹⁸ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 77.

¹¹⁹ Srov. tamtéž, s. 77.

svou nekonečností, přesažností se naprosto lidskému rozumu vymyká, ale přece jen se něco může z Boží povahy pochopit.¹²⁰

Poznání získané je takové poznání, které získáváme vlastními úkony (zkušeností) a rozumovou abstrakcí. Sv. Tomáš říká: tak jako měl Kristus lidskou duši, musel poznávat, tak jako poznáváme my, jinak by ji měl zbytečně. Tato cesta poznání je přirozená a přiměřená každému člověku.¹²¹

Poznání lidské – vlité

Vlité poznání je de facto získáno vlitými idejemi, neprobíhá přirozenou cestou (pomocí abstrakce, představivosti). Ale jeho užívání pak se děje přirozenou cestou. Kristus měl všechno, co mají i andělé, kteří mají poznání vlité.¹²² (Vlitého poznání se dostalo mnoha svatým.)

Jak se projevovalo toto Kristovo poznání v jeho životě, si všímá R. Dacík v evangeliích:

- Již jako dvanáctiletý mluví Ježíš s učiteli velmi moudře, (srov. Lk 2,46),
- vystupuje jako (božský) Učitel s velkou autoritou a mocí, jenž přitahuje všechny (srov. např. Mt 7,29),
- bez škol znal Ježíš dokonale Písma,
- v jistotě v Ježíšově mluvě o budoucím životě, ad.¹²³

Poznání lidské – blažené

Kristus měl i poznání blažené. Důkazy tohoto najdeme také v Písmu. Blaženého patření požívají duše již patřící na tvář Boží ve slávě. I toto poznání provázelo Krista po celý jeho pozemský život. Kristus byl zároveň poutníkem a zároveň tím jenž dosáhl svého cíle: jeho nižší stránka trpěla, zatímco vyšší

¹²⁰ Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 51, 52.

¹²¹ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 50.

¹²² Srov. tamtéž, s. 49.

¹²³ Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 61.

stránka jeho duše požívala největší radosti, jaká plyne tohoto poznání. Ani během mučení Kristus tuto neztratil.¹²⁴

V *Katolické věrouce III.* z roku 1969 nacházíme u tohoto tématu ještě další zajímavé otázky: Mohl se Kristus dopustit omylu? A lze uvažovat v Kristově poznání nějaké mezery? Na první musíme odpovědět záporně a druhá souvisí s textem, který působí potíže. Jsou to Ježíšova slova o posledním soudu: „o onom dni či hodině neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn, jenom Otec.“ (Mk 13,32).¹²⁵ K této Kristově nevědomosti uvádí R. Dacík tři názory Otců:

- sv. Atanáše, sv. Epifania, sv. Řehoře z Nyssy, kteří připouštějí v této věci Kristovu nevědomost;
- sv. Irenej, sv. Basil, sv. Jan Zlatoústý a sv. Jeroným odmítají tuto možnost nevědomosti. V případě důkazu se odvolávají na Kristovo božské poznání nebo nekladou u Kristova poznání žádné rozlišení;
- jiná skupina světců (sv. Augustin, sv. Jan Damašský, sv. Tomáš) vylučují u Krista každou pozitivní nevědomost a jako důvod uvádějí, že Kristus měl poznání blažené a proto všechno viděl v Bohu.¹²⁶

Sv. Augustin k tomu říká, že Kristus byl poslán i jako učitel. A pokud řekl, že ani Syn člověka nezná onen den, nepatřilo to k jeho úkolu učitele, tzn., abychom se to od něho dozvěděli. R. Dacík dodává, a tím je možné celou věc uzavřít, že Kristus věděl o konci světa, ale koná jen to, co patří k jeho aktuálnímu poslání. Zjevení pravdy ohledně doby soudu nepatří k jeho aktuálnímu poslání. Navíc Kristus učí jen to, co mu přikázal Otec, aby učil.¹²⁷

¹²⁴ Srov. tamtéž, s. 57.

¹²⁵ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III.* s. 46, 47.

¹²⁶ Srov. tamtéž, s. 47.

¹²⁷ Srov. tamtéž, s. 48.

Je třeba ještě podotknout, že se nedá říci, že se Kristus coby svrchovaný učitel lidí i andělů, něčemu od lidí či od andělů naučil.¹²⁸

Poznání Boží

Poznání Boží je nad lidským poznáním (poznání lidské vedle poznání Božího u Krista nebylo zbytečné). V Bohu je všechno jedno: jeho bytí je jeho činností, jeho poznání je totožné s ním samým.¹²⁹

Člověk ve svém poznání je závislý na poznávaném předmětu, což u Boha nemůže platit. Člověk poznává věci, protože jsou. U Boha je tomu naopak: protože jsou věci poznávány Bohem, jsou. Zde je těžiště tajemství Božího poznávání: Bůh ve svém poznávání nezávisí na věcech, nýbrž naopak všechno, co je, je pouze potud, pokud je předmětem tvořícího Božího poznání. V budoucnosti jsou jen ty bytosti, které Bůh od věčnosti tvoří svým poznáním. Boží poznání je vidění a to tvořící vidění. Bůh nepřemýšlí, neusuzuje, neuvažuje jako my, nýbrž pouze vidí a to od věčnosti. Proto vše, co nabude v čase jsoucnosti, nabude jí jen proto, že je obsaženo v tomto věčném vidění Božím.¹³⁰

Takové je poznání Boží, poznání nekonečného umělce, v jehož myšlence, odvěkém pojmu, ideji, která je totožná s ním samým, se odrážejí všechny věci, které byly, jsou a budou jako napodobení jeho vlastní bytosti, protože vše, co má existovat v čase, odráží se ve věčném rozumu Božím jako konečné napodobení nekonečných dokonalostí Božích.¹³¹

Na konci této kapitoly bych chtěl ještě zmínit, jaký má toto vlastní čtvero Kristovo poznání podle R. Dacíka význam pro náš praktický život. Kristus díky svému božskému poznání nás zná lépe než my sami sebe. Zná

¹²⁸ Srov. tamtéž, s. 50.

¹²⁹ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 77.

¹³⁰ Srov. tamtéž, s. 77.

¹³¹ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 77.

naše chyby, slabosti, schopnosti, starosti atd. Když mluví o tom, co máme dělat, nejsou to jen teoretické rady nezkušeného člověka, nýbrž rady toho, jenž ví dobře, co přikazovat, ví co člověk snese, ví o nabízené milosti.¹³²

3.1.5 Kristova vůle a svoboda

Otázka Kristovy vůle a svobody souvisí s otázkou Kristovy dvojí přirozenosti, dvojí činnosti.¹³³ Na tuto skutečnost bylo různými bludaři v minulosti rovněž často naráženo (monotheletisté, apolinearisté, Eutyches). Písmo svaté ukazuje jasně, že v Kristu jsou dvě vůle (podle přirozenosti). Kristus sám jasně odlišuje svou lidskou vůli od vůle Otcovy.¹³⁴ Otázka Kristovy dvojí vůle má dalekosáhlé důsledky v jeho vykupitelském díle, kterému se budu podrobně věnovat v podkapitole 3.2.

Kristova dvojí vůle

Kristus jako člověk svou vůli podřizuje zcela vůli Otcově. V Kristovy lidské vůle je možné mluvit o nižší (smyslové) tak vyšší (rozumové). Božská vůle stojí vedle nich.

Kristova vůle a svoboda v rozhodování

Každý člověk je svobodný v rozhodování a ne jinak je tomu také u Krista. V Písmu opět najdeme řadu důkazů. Např.: když jej malomocný prosí: Chceš-li, můžeš mě očistit (srov. Mt 8,3), Ježíš odpovídá: Chci, buď čistý. Nebo v Janově evangeliu: „Potom chodil Ježíš po Galileji; nechtěl chodit po Judsku, protože mu Židé ukládali o život.“ (Jan 7,1). Obtíž nastává u těchto Kristových slov: „Takový příkaz jsem přijal od svého Otce.“ (Jan 10,18b)

¹³² Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 64.

¹³³ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 66.

¹³⁴ Srov. tamtéž, s. 60.

Svobodná vůle se může také rozhodovat pro dobro nebo zlo. Kristus jako Bůh se nikdy nemohl dopustit ničeho zlého, ani hříchu, protože by se odvrátil od sebe sama, od své nekonečné dobroty, kterou nekonečně miluje, a od sdělování dobra svým tvorům, což je nemyslitelné. Můžeme však u Krista mluvit vůbec o nějaké svobodě?¹³⁵

K této problematice R. Dacík píše: Na jedné straně teologové u Krista hájí naprostou neschopnost se rozhodnout pro zlo a hřích, na druhé straně je *de fide*, že Kristus měl svobodnou vůli. Různé výklady se dají shrnout do těchto tří hlavních:

1) Kristu nebyl dán přesný příkaz zemřít, nebo mu bylo jen naznačeno, jaká je vůle Boží v této věci (Petau, Jungmann, aj.).

2) Kristus dostal přesný příkaz co do samé smrti. Co se však týká okolností této smrti, času, způsobu, intenzity utrpení atd., tak tyto okolnosti přijal Kristus svobodně (Vasquez, Lessius, aj.).

3) Kristus dostal příkaz v pravém smyslu slova a to jak vzhledem, k smrti, tak vzhledem k jejím okolnostem (Pesch, sv. Tomáš, aj.).¹³⁶

R. Dacík hledná pomoc v Písmu svatém. Nauku Písma můžeme shrnout v těchto tří bodech:

1) Kristus má dokonalou svobodu, svobodně se rozhoduje.

2) Kristu byl dán příkaz, a to jak vzhledem k jeho vykupitelské smrti, tak vzhledem k jejím okolnostem.

3) I přesto si však Kristus zachoval svobodu, a to jak vzhledem k smrti, tak vzhledem k okolnostem smrti.

Jak ale sloučit svobodu s oním příkazem Otce, to v Písmu nenajdeme. R. Dacík nabízí jedno řešení – tomistické: Kristus měl plnou svobodu i ve věcech přikázaných.¹³⁷

¹³⁵ Srov. tamtéž, s. 60.

¹³⁶ Srov. tamtéž, s. 62.

Kristus se mohl rozhodnout neuposlechnout příkazu Otce. Ale je třeba mít na paměti, že Boží svrchovaná svoboda se pojí se sdělováním dobra svým tvorům a že Kristova lidská vůle je nejčistším obrazem nestvořené Boží vůle, která je určena dobrem. Bůh je puzen láskou ke svému tvoru, tedy i Kristus je puzen láskou ke svému tvoru. U Krista není rozporu mezi vůlí lidskou a vůlí Boží, naopak mezi nimi panuje obdivuhodná shoda a harmonie.

Kdybychom u Krista zničili svobodu, zničili bychom u něj i možnost pro nás zasluhovat.¹³⁸

3.1.6 O tělesných nedostatcích u Krista

Tam kde je lidská přirozenost, jsou také defekty a nedostatky (hlad, únava, bolest, smrt atd.) Kristus přijal lidskou přirozenost i se svými přirozenými nedostatky, protože se chtěl podobat nám ve všem, kromě hříchu (srov. Žd 4,15b).

Sv. Tomáš vypočítává, že tomu tak bylo dobré ze tří důvodů:

- a) aby Pán za nás učinil zadost snášel hlad, bolest, smrt,
- b) aby jasně ukázal, že má lidskou přirozenost (trpěl jako skutečný člověk),
- c) aby nám dal vrcholný příklad trpělivosti, vzal na sebe lidskou bídu.¹³⁹

Tyto tělesné nedostatky neodporují dokonalosti lidské Kristově duši, patřící na tvář Boží, neboť vůle Boží způsobila, že blaženost duše neměla vlivu na tělo. R. Dacík upozorňuje, že vyskytly i jiné domněnky, např. Klement Alexandrijský měl za to, že Kristus nepotřeboval ani jíst ani spát, ale užíval těchto tělesných nedostatků, aby ukázal, že má skutečné lidské tělo. Nebo jiná

¹³⁷ Srov. tamtéž, s. 62.

¹³⁸ Srov. tamtéž, s. 63 – 65.

¹³⁹ Srov. tamtéž, s. 31.

domněnka: podle sv. Hilára Kristus cítil bolest jen proto, že tomu pozitivně chtěl.¹⁴⁰

3.2 Kristus Velekněz

Druhým a zároveň posledním rozsáhlým komplexem témat, kterým se chci zabývat, je téma Kristus Velekněz (prostředník, obětník, oběť). Tato témata se objevují ve všech mnou sledovaných dílech R. Dacíka častěji než již zmíněný komplex témat v podkapitole 3.1 *Kristus Bůh a člověk*. Lze tedy říci, že tento komplex témat byl pro R. Dacíka nejdůležitější.

3.2.1 Kristus Prostředník

Prvním dílčím tématem, které úzce souvisí s Kristovým kněžstvím, je téma Krista – Prostředníka.

Úkol prostředníka je dvojitý: vykonávat vzhledem k Bohu a vzhledem k člověku. Prostředník je někdo, kdo mezi zneprátelenými stranami něco vyjednává, uzavírá smlouvu, i ten, kdo smiřuje zneprátelené strany, i když bude muset třeba sám něco obětovat. Má-li prostředník něco spojovat, musí mít něco společného s oběma stranami (stejnou přirozenost, přátelský vztah, adt.).¹⁴¹

Člověk je bytost v podstatě duchovní a náboženská. Religionisté při zkoumání života primitivních kultur mluví o náboženských potřebách člověka: potřebě vyšší bytosti, kultu, prostředníka mezi Bohem a člověkem atd. R. Dacík soudí, že to potřebuje lidská bída a slabost. Ty „cítí potřebu vyšší

¹⁴⁰ Srov. tamtéž, s. 31.

¹⁴¹ Srov. tamtéž, s. 87.

bytosti, a odtud prýští nutnost uspořádat svůj vztah k této bytosti, tj. řídit se jejími zákony a vzdávat jí náležitou úctu.“¹⁴² Pěstování náboženství je lidem tak hluboko vryto do srdce, že to nelze nijak a ničím z člověka odstranit, vymítit. Výše zmíněnou potřebu, člověk potřebuje konat jako soukromý i sociální charakter. V případě společenského náboženského kultu je však prostředníků, kněží.

Prostředníků, kněží by bylo potřeba i kdyby lidstvo bylo nezhřešilo. Kněží jsou požadavkem lidské přirozenosti.¹⁴³ R. Dacík mluví ještě o lidské potřebě hlavy (rodiny, kmene, společnosti). Tato potřeba už je patrná i u Kaina a Ábela, Noema, Abrahama aj.)¹⁴⁴

Člověk byl schopen se od Boha vzdálit, ale není schopen se k němu zpět přiblížit. Bylo potřeba prostředníka, který by spojil obě strany, zprostředkoval smír. Kristus je naším jediným prostředníkem v plném slova smyslu.¹⁴⁵ Je prostředníkem, který:

- přináší dary, které nás mají spojit s nebeským Otcem,
- přináší učení, kterým nás chce přiblížit Bohu,
- přináší svátosti,
- přináší dar víry,
- přinesl sebe za nás v oběť na usmíření,
- stále se za nás u Otce přimlouvá.¹⁴⁶

Apoštol Pavel zdůrazňuje, že Kristus může být prostředníkem jen jako člověk, nikoliv jako Bůh (srov. 1 Tim 2,5). Jen svým člověčenstvím se liší od Otce a Ducha svatého co do přirozenosti a moci a proto může patřit

¹⁴² DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 139.

¹⁴³ Srov. SCHWALM, Marie-Benoît. *Le Christ*. Paris: Lethielleux, 1910. s. 471. In: Tamtéž, s. 140.

¹⁴⁴ Srov. tamtéž, s. 139, 140.

¹⁴⁵ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 86.

¹⁴⁶ Srov. tamtéž, s. 89.

k lidskému pokolení, které chce zachránit.¹⁴⁷ Mohl být prostředníkem tedy jen jako člověk a také proto, že jako jediný disponuje plností milosti. Ovšem Kristus by nebyl schopen nás vyvobodit, kdyby nebyl zároveň Bohem.¹⁴⁸

Prostředníky nemohou být andělé. Ti nemají nic společného s člověkem, proto nejsou s to přinést zadostiučinění za hříšného člověka, kterého je třeba.¹⁴⁹

3.2.2 Kristus Vykupitel

Ve slově vykupitel je naznačeno opětovné získání něčeho, co kdysi bylo vlastněno a nějakým způsobem se ztratilo. Jde o zaplacení příslušné hodnoty, kterou je třeba k jejímu opětovnému nabytí.¹⁵⁰

Co bylo řečeno o prostřednictví obecně i prostřednictví Kristově je ve své dokonalé formě totožné s vykoupením. Kristus byl Vykupitelem celým svým životem a prostředkovával od prvního okamžiku svého života na zemi. Na kříži bylo toto zprostředkování mezi Bohem a člověkem dokonáno.¹⁵¹

Z hlediska katolické teologie se díváme na vykoupení jako na osvobození z moci hříchu a ďábla a na navrácení milosti Božího dětství. Proto se definuje vykoupení jako úkon, kterým se lidstvo hříchem odpadlé od Boha, vrací k Božímu přátelství za cenu Kristova zadostiučinění, nabídnutého dobrovolně.¹⁵² Katolická nauka o vykoupení byla shrnuta na Tridentuském koncilu (1545–1563).

¹⁴⁷ Srov. tamtéž, s. 90; DACÍK, Reginald. *Prameny duchovního života*. s. 96.

¹⁴⁸ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 90.

¹⁴⁹ Srov. tamtéž, s. 90.

¹⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 91.

¹⁵¹ Srov. tamtéž, s. 91.

¹⁵² Srov. tamtéž, s. 92; DACÍK, Reginald. *Bůh v Kežiši Kristu*. s. 68; DACÍK, Reginald. *Prameny duchovního života*. s. 97.

Vykoupení je vlastní pouze Kristu člověku, třebaže samo dílo vykoupení můžeme připisovat celé Trojici jakožto první příčině.¹⁵³ Vztahuje se:

1. na všechny lidi (Kristus je Vykupitelem všech),
2. na všechny hříchy,
3. vykoupením jsou nám vrácena všechna dobra (časná i mimopřirozená).¹⁵⁴

Kristus zemřel skutečně za všechny lidi všech dob. Na Třetím konstantinopolském koncilu zaznělo: „Tak jako není člověka, jehož přirozenost by Kristus na sebe nevezal, také není člověka, za něhož by Kristus nebyl zemřel.“¹⁵⁵ I když mnozí všeobecnost vykoupení popírali (Martin Luther, Jan Kalvín, jansenisté),¹⁵⁶ nic to neubírá na této pravdě víry. R. Dacík píše, že Kristus zemřel za všechny lidi, i zemřelé alespoň dospělé. I za děti bez křtu, pokud dětem ve křtu zabránily vnější příčiny.¹⁵⁷ Kristus podal zadostiučinění za všechny hříchy. Zvláště pak umřel za dědičný hřích, protože jinak by nezemřel za všechny lidi.¹⁵⁸

Vykupitelský smysl Kristovy oběti je

- ve smíření lidstva s Bohem,
- v odpuštění hříchů,
- v navrácení ztracené milosti, dober, pokud jsou nutná na cestě k Bohu.¹⁵⁹
- v utvoření nové smlouvy mezi Bohem a člověkem.¹⁶⁰

¹⁵³ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III.* s. 116.

¹⁵⁴ Srov. tamtéž, s. 118.

¹⁵⁵ Cit. In. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III.* s. 119.

¹⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 118.

¹⁵⁷ Srov. tamtéž, s. 119.

¹⁵⁸ Srov. tamtéž, s. 119.

¹⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 119.

¹⁶⁰ Srov. tamtéž, s. 97.

3.2.3 Kristus Kněz

Otázka Kristova Kněžství souvisí těsně s již výše uvedenými tématy: Kristus Prostředník a Kristus Vykupitel. Pro rozsáhlost rozdělují podkapitolu na několik dílčích témat.

Kněžství obecně

Výše již bylo řečeno, že potřeba kněží je vlastně požadavkem lidské přirozenosti. Je třeba prostředníků, kteří by zastupovali lid v různých záležitostech u Boha (božstev) a od Boha (bohů) zprostředkovávali Boží (boží) náklonost, dobra atd. I pro pěstování hromadného kultu – vzdávání pocty, a obětování Bohu (božstvu), je třeba odborníků. Ze SZ obětní praxe víme, že při obětování Hospodinu se musel dodržet jistý rituál.

Oběť obecně

Obecně můžeme říci, že v každé oběti je vyjádřen nějaký dar (síla, čas, předmět, peníze, aj.). Kdo něco obětuje, musí darovat. To platí ve vztahu jak k lidem, tak k Bohu. Dar (věc) přechází z pohledu vlastnictví z dárce na obdarovaného.

V náboženském smyslu slova člověk obětuje něco bohu (Bohu). Nejde tu však jen o převedení v rámci vlastnictví nějakého daru (např. desátky) či jeho zmaření (celopaly). Touto obětí je vyjádřen i vnitřní postoj. Při podávání oběti se vyjadřuje projev úcty božstvu, uznání Boží svrchovanosti, lidské poddanosti, dále pak projevy bohopocty, usmíření s Bohem (hříchy), naklonění si Boha atd. Podle sv. Tomáše se obětí naznačuje vnitřní duchovní

obět, kterou duše sebe podává Bohu, Bohu jako původci svého stvoření a cíli své blaženosti.¹⁶¹

Kněžství starozákonní

Nejen z listu Židům, víme, že kněz byl brán z lidu a knězem ustanoven. Hospodin dokonce si vyvolil k tomuto poslání celý kmen (Levi). Dle staré smlouvy bylo samotným Hospodinem podávání obětí přímo uloženo (prvotiny, celopaly, dary finanční). Oběti se podávaly ze tří důvodů:

- k odpuštění hříchů (SZ oběť za hřích),
- k zachování milosti (SZ oběť pokojná),
- k tomu, aby se lidský duch dokonale spojil s Bohem (SZ celopal).¹⁶²

Kněz musel podávat oběť nejprve za hříchy své a teprve pak za hříchy druhých. Krví obětovaných zvířat se kropil oltář i lid. Někdy bylo potřeba i vyznání hříchů a následné přenesení na kozla (Azazelův srov. Lv 16,10). Kozel pak byl vyhnán na poušť. Jednou ročně vcházel velekněz do velesvatyně, stánku zhotoveného lidskýma rukama, kam nikdo jiný nesměl, také s krví těchto obětních zvířat.¹⁶³

Kněžství Kristovo

Vzhledem ke kněžství SZ se Kristovo kněžství liší

- Mesiáš bude knězem i králem,
- bude knězem navěky,
- podle řádu Melchisedechova.¹⁶⁴

Kristus, Mesiáš (pomazaný Duchem svatým), byl nejdokonalejším knězem a jediným knězem NZ v pravém slova smyslu.¹⁶⁵ O tomto tématu

¹⁶¹ Srov. DACÍK, Reginald. *Žij a modli se s církví*. s. 84.

¹⁶² Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 78.

¹⁶³ Srov. DACÍK, Reginald. *Žij a modli se s církví*. s. 81.

¹⁶⁴ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 77.

pěkně hovoří hlavně list Židům. Kristus je zároveň Kněz a zároveň Vykupitel. Jedno bez druhého nelze uvažovat. Usmiřuje strany lidskou a božskou, proto je knězem od prvního okamžiku svého Vtělení. R. Dacík píše, že „Krista na kněze vysvětilo hypostatické spojení, které je nerozvatelné, nerozlučné,“¹⁶⁶ tedy věčné. A věčné je z několika důvodů. R. Dacík vypočítává:

- z důvodu účinku,
- protože nemá pokračovatele,
- protože se sám přimlouvá,
- a z důvodu pomazání.¹⁶⁷

Kristus sám je nesmrtelný a proto i jeho kněžství není závislé na jeho pozemském životě – za všech dob se může Kristus přimlouvat za ty, kdo se k němu obrátí a prosí o pomoc.¹⁶⁸

Oproti kněžím starozákonním je Kristus knězem svatým, neposkvrněným, bez hříchů, takže nepotřebuje, aby se obětovalo nejdříve za jeho hříchy a pak za lid. Obětuje sám sebe jen jednou a jednou provždy. A jako Velekněz vcházel do velesvatyně, do stánku zhotoveného lidskýma rukama a jen na okamžik s krví kozlů nebo telat, tak Kristus vešel se svou vlastní krví do nebeského svatostánku, lidskýma rukama neudělaného jen jednou provždy. Tam připravil místo těm, kdo se mají účast na jeho oběti (srov. Žd 9 a 10).¹⁶⁹

Kristus je knězem podle řádu Melchisedechova. (srov. Žd 5,10). Melchizedech byl podle svědectví písma tajemná osoba. Podle Gn 14,18 byl

¹⁶⁵ Dnešní kněží jsou jen potud kněžími, pokud se účastní kněžství Kristova.

¹⁶⁶ DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 146–147.

¹⁶⁷ R. Dacík zmiňuje, že někteří teologové se domnívají, že kristovým věčným kněžským pomazáním je hypostatické spojení (Charles René Billuart OP). Jiní tvrdí, že Kristovo kněžství je tvořeno podstatnou milostí spojení (Jean Baptiste Gonet OP, Édouard Hugon OP, Louis Josef Garrigou OP). Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 80.

¹⁶⁸ Srov. tamtéž, s. 78.

¹⁶⁹ Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 140 – 143.

králem Salemu (tj. král pokoje) a kněz.¹⁷⁰ Podle listu Židům byl bez otce, bez matky, bez předků, jeho život nemá ani začátku ani konce. Jeho kněžství nebylo dědičné a i když převyšuje kněžství levitské, přece je ještě nedokonalé – nedovede dokonale lidi spojit s Bohem. Proto autor listu Židům mohl o Kristu pravdivě napsat: „Ty jsi kněz navěky, podle řádu Melchisedechova.“ (Žd 7,17)¹⁷¹

Kristus obětník a obět

R. Dacík říká, že do Kristova příchodu na Zem byly již obětovány tisíce a statisíce zvířat. Tyto starozákonní oběti sice byly chápány jako určitá náhrada, zadostiučinění podávané Bohu za hřích, ale tyto oběti nebyly s to napravit to, co pokazil hřích. Bylo potřeba definitivně smířit Boha a lid, podat nějakou definitivní dokonalou obět, která by se Bohu líbila víc, než se mu nelíbil hřích se svými plody¹⁷² a po které bylo v době SZ voláno (srov. Mal 1,10n). Takovou obět mohl přinést jedině Kristus. SZ obětní praxe „byla jen temným předobrazem oběti Božího Syna.“¹⁷³

Kristova obět je obět čistá a nevinná, obět svého vlastního života dle vůle nebeského Otce: Dary ani oběti jsi nechtěl, ale připravils mi tělo. Hle, přicházím, abych splnil tvou vůli. (srov. Žd 10,5–9.) Na Kalvarii je Kristus obětí i obětníkem. Kristovo utrpení podává náhradu (vyrovnání), které žádá spravedlnost. Kristus nás mohl vykoupit jen tak, že se s námi ztotožnil a podal za nás, na našem místě, v našem zastoupení Bohu obět smíru.¹⁷⁴ Toto je obět nové smlouvy, která má navíc to, že „očisťuje duše a působí svatá rozhodnutí.“¹⁷⁵

¹⁷⁰ ..., který přinesl v obět chléb a víno po Abramově vítězné bitvě. Srov. Gn 14.

¹⁷¹ Srov. DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 140; DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 13.

¹⁷² Srov. DACÍK, Reginald. *Žij a modli se s církví*. s. 80 až 82.

¹⁷³ Tamtéž, s. 81.

¹⁷⁴ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 99.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 98.

R. Dacík podotýká, že Kristus mohl katům uniknout třeba pomocí zázraku, nezemřít pod jejich rukama. Kristus však ale všechnu bolest i potupnou smrt na kříži přijal dobrovolně z vůle nebeského otce zemřít za lidstvo.¹⁷⁶

V žádném případě není možné o Kristu konstatovat, že byl sebevrahem. Ve světle nauky sv. Tomáše Kristus nebyl přímou příčinou své smrti. Tou byli kati, Pilát, Židé a jejich pomocníci, kteří Krista křižovali. Ti nesou plnou odpovědnost za Kristovu smrt. Kristus však byl nepřímou příčinou smrti, protože mohl své smrti zabránit a nezabránil. Nejte tu však o morání nepřímou příčinu, nýbrž o fyzickou. Kristus však nebyl povinen postavit se na odpor svým nepřátelům a tak si zachovat život, ale vydal jej jako oběť za lidstvo.¹⁷⁷ O Kristově svobodě a podřízenosti vůli Otcově bylo již hovořeno v podkapitole 3.5.1 *Kristova vůle a svoboda*.

U tohoto tématu R. Dacík ve své *Katolické věrouce III.* (z r. 1969) uvádí ještě poznámku ohledně Kristovy smrti ve srovnání se smrtí mučedníků. Smrt mučedníků nemá přesný charakter oběti, tak jako má Kristova, třebaže je dobrovolně přijatá, tedy nemůže podat zadostiučinění v plném rozsahu jako Kristova, ale pouze v přeneseném smyslu slova.¹⁷⁸

V NZ najdeme jeden zvlášť pěkný, v církvi velmi známý a hojně užívaný, a přitom velmi výstižný obraz, kdy je Kristus připodobňován beránkovi. Kristus je beránek Boží, který snímá hříchy světa (srov. Jan 1,29), který neotevřel svá ústa jako ovce vedená na porážku a jako němý beránek, když ho stříhají (srov. Sk 8,32). Přitom nakonec jen On jediný je hoden „přijmout moc, bohatství, moudrost, sílu, poctu, slávu i dobrořečení.“ (Zj 5,12)

Oběť kalvárská a oběť při poslední večeři

¹⁷⁶ Srov. tamtéž, s. 79.

¹⁷⁷ Srov. tamtéž, s. 104.

¹⁷⁸ Srov. tamtéž, s. 78.

Aby lidem byla neustále patrná tato Kalvárská oběť, přinesl Kristus tuto oběť nekrvavým, mystickým způsobem při Poslední večeři. Proměňuje chléb v tělo, které bude co nevidět trpět a víno ve svou krev, která bude prolita na kříži. Mezi obětí ve večeřadle a Kalvárskou je pevné pouto. Maurice de la Taille ve svém *Myterium fidei* chápe poslední večeři propojeně s Kristovou obětí na kříži – jako dvě části jedné oběti. To je však oproti tradiční nauce, která vnímá smrt na kříži nezávisle na Poslední večeři.¹⁷⁹

V Kristově duši je při obou obětech stále jeden a týž úkon vůle, kterým se Ježíš dává v oběť nebeskému Otci. Jeho obětí jsou nahrazeny všechny předchozí oběti.¹⁸⁰

V té nekrvavé, která je připomínkou té krvavé, mají uředníci pokračovat až do konce věků. Jí je zahájena nová křesťanská bohoocta. Viditelné oddělení těla od krve při eucharistické oběti mají symbolicky odkazovat na Ježíšovu smrt na kříži, oběť jeho vůle, sebedarování z lásky, „které je duší každé oběti.“¹⁸¹ R. Dacík říká o mši svaté, že „je jako klenot, šperk, do kterého je vsazen vzácný drahokam Kristovy oběti.“¹⁸² Při mši svaté, oběti chleba a vína, stojí Kristus mezi námi jako Velekněz, který podává svou oběť Otci, ukazuje mu stále své rány a přimlouvá se za nás. Všem, kdo jsou přítomni tomuto slavení, přivlastňuje Ježíš ty milosti, které pro nás získal tehdy. Jeho jménem, s ním a v něm přistupuje Církev v liturgii k Bohu. Uctíváme ho jako svou hlavu, skrze něho, s ním a v něm uctíváme nebeského Otce.¹⁸³

Máme možnost jít v Ježíšových stopách, spojovat své úmysly s jeho úmysly, svá utrpení s jeho utrpením, své touhy s jeho touhou a vyprošovat tak světu odpuštění hříchů a usmiřovat nebeského Otce s jeho nekonečnou láskou,

¹⁷⁹ Srov. tamtéž, s. 114.

¹⁸⁰ Srov. DACÍK, Reginald. *Žij a modli se s církví*. s. 34 – 42.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 86.

¹⁸² Tamtéž s. 87.

¹⁸³ Srov. tamtéž, s. 19.

která nám darovala účast na jeho Božském životě.¹⁸⁴ Kristovy rozpjaté ruce na kříži mají symbolizovat pozvání všech, aby se účastnili plodů jeho oběti.¹⁸⁵

Motiv Kristovy oběti

Jedním z motivů Kristova utrpení byla poslušnost nebeskému Otci. Sv. Tomáš uvádí tři důvody, pro které bylo vhodné, aby Kristus trpěl v poslušnosti:

1. neposlušností lidstvo ztratilo původní spravedlnost,
2. poslušnost je nejdokonalejší oběť,
3. Kristus měl zvítězit nad světem a ďáblem. Smrt je plod neposlušnosti, stejně jako existence ďábla a pekla.¹⁸⁶

Octův vliv na utrpení Krista je vyjádřen třemi fakty:

1. Otec od věčnosti určil, aby Syn trpěl v čase za lidstvo.
2. Otec v tomto smyslu inspiroval Syna, aby se chopil vykoupení lidstva bolestnou smrtí.
3. Otec nezabránil Kristovým nepřátelům, vykonat to, co si usmyslili.¹⁸⁷

Ani v této věci není možné mluvit o nějaké krutosti Otce, i když se vyskytují názory, že se usmíření mohlo udát s mnohem menšími oběťmi, nebo mohl Bůh člověku prostě odpustit atd. Kristus šel na smrt dobrovolně, ochotně a sám od sebe. Kristově lidské vůli to vnuknul božský rozum puzen láskou, aby přijal ochotně utrpení za lidstvo, které má být tímto utrpením vykoupeno. Jen v Boží lásce se sjednocují všechna hlediska tajemství spásy člověka.¹⁸⁸

¹⁸⁴ Srov. tamtéž, s. 39.

¹⁸⁵ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 68.

¹⁸⁶ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 104.

¹⁸⁷ Srov. tamtéž, s. 105.

¹⁸⁸ Srov. tamtéž, s. 107.

R. Dacík závěrem této úvahy přiznává, že utrpení Páně je tajemství, které není menší než kterékoliv jiné. Naše osvětlení zůstane vždy nekononální. Hřích je velkým tajemstvím neméně velkým tajemstvím je i vykupitelské Kristovo dílo.¹⁸⁹

3.2.4 Kristovy zásluhy

Zásluhou může někdo získat jen něco, co dříve neměl, buď pro sebe, něko pro někoho jiného. V Písmu svatém se sice přímo slovo zásluha nevyskytuje, ale jeho obsah se v Písmu objevuje dost často. Sv. Tomáš definuje zásluhu takto: Zásluhou nazýváme činnost, která působí, že tomu, kdo něco dělá, je spravedlivé něco dát.¹⁹⁰ U Krista nacházíme šest podmínek, které se vyžadují k zásluze:

- 1) Jeho skutky bylo svobodné a dobrovolné.
- 2) Byly dobré jak ze strany předmětu, tak ze strany okolností.
- 3) Vycházeli ze subjektu, který byl ve stavu milosti.
- 4) Byli podniknuty láskou ke slávě Boží.
- 5) Byly to skutky poutníka na této zemi.
- 6) Byli zařízeny od Boha k odměně.¹⁹¹

Kristus proto zasloužil sobě i nám. Sobě zasloužil u svého Otce povýšení. Sv. Tomáš vypočítává pro trojí Kristoto zmaření trojí povýšení:

- zmařil sebe sama, proto ho Otec povýšil zmrtvýchvstáním,
- vzal na sebe podobu otroka, proto mu Otec dal titul Pán,
- stal se poslušným až k smrti, proto před ním poklekne každé koleno, na nebi i na zemi.¹⁹²

¹⁸⁹ Srov. tamtéž, s. 105.

¹⁹⁰ Srov. tamtéž, s. 68.

¹⁹¹ Srov. tamtéž, s. 69.

A nám zasloužil:

- odpuštění všech hříchů (lidí všech dob) zvláště hříchu dědičného,
- odpuštění trestů jak časných, tak věčných,
- vrátil všechna hříchem ztracená dobra (některá v čase přítomném některá po smrti – otevřel nebe),
- vysvobodil nás z otroctví hříchu, věčné smrti a z moci Ďábla;
- smířil nás s Bohem,
- zasloužil nám posvěcující i pomáhající milost, jíž je třeba ke spáse,
- časná a přirozená dobra, pokud jsou nutná na cestě k Bohu.¹⁹³

Kristus získal pro všechny vyvolené všechny účinky předurčení: povolání, ospravedlnění, jakož i všechny milosti, které byli uděleny, se udělují a budou udělovány. Vykoupení je všeobecné jak vzhledem k lidem, tak vzhledem k hříchům a dobrům, které byli hříchem ztraceny.

Vyskytují se ještě v dílech R. Dacíka domněnky teologů, že Kristovo zadostiučinění bylo velké, nadbytečné a nekonečné hodnoty, ale jen zvenku. Jiní tvrdí, že mělo nekonečnou hodnotu proto, že to byly skutky Božího Syna. Vzhledem k zásluze a zadostiučinění měly nekonečnou hodnotu samy sebou. Zásluha má na mysli odměnu, kdežto zadostiučinění nápravu. Proto zásluha rozmnožuje dobro zasluhujícího nebo toho, komu je věnována, kdežto zadostiučinění se týká pouze dobra, které bylo porušeno a je napraveno. A proto má Kristus na mysli nikoliv dobro zadostiučinícího, nýbrž dobro uraženého.¹⁹⁴

¹⁹² Srov. tamtéž. s. 68.

¹⁹³ Srov. tamtéž, s. 119 – 120.

¹⁹⁴ Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III.* s. 112.

3.2.5 Přivlastňování plodů Kristovy oběti

Nenebevstoupením Páně nebylo historicky ukončeno jeho dílo spásy, nekončí Kristova činnost. Dostává jen novou formu. Poslání, které mu Otec dal, tu na zemi zůstává. Svěřuje ho své církvi, která má jako jeho nástroj pokračovat v jeho díle.¹⁹⁵

Kristus nás sice zachránil bez nás, ale nespasí nás bez nás.¹⁹⁶ Nestačí pouhá víra v Kristovy zásluhy.¹⁹⁷ Utrpení Páně je příčinnou univerzální, která nepůsobí účinek, nejsou-li aplikováni plody jeho zásluh. Trest za hřích by nebyl odstraněn, kdyby nám nebyli aplikovány užitky Kristova zadostiučinění prostřednictvím svatých svátostí nebo jinými cestami.

Mše svatá

Svátosti byly Kristem ustanoveny, tak jako církve, aby jejím prostřednictvím se dostávaly nebo aplikovaly Kristovy zásluhy ve své plné síle všem, kdo o ně dnes stojí. Pán Ježíš působí mocně a bezprostředně tehdy i dnes. Touží odpouštět, uzdravovat, konat zázraky. Všechno to chce konat a koná skrze svou milovanou nevěstu církve. Církve je víc než jen milovaná nevěsta. Karl Adam ji nazývá „Kristovým JÁ ve vlastním smyslu slova. Je jeho mystickým tělem, tělem proniknutým a hýbaným jeho duchem.“¹⁹⁸ Proto svěřil církvi svůj úřad učitelský, kněžský a královský, aby pomocí něho mohla až do konce světa přinášet věřícím jeho učení, pravdu, zásluhy a tak bezpečně vést sobě svěřené děti k němu.¹⁹⁹

I když R. Dacík se mnohokrát zabývá všemi svátostmi, já zmiňuji jen svátost oltářní, kde nejvíce vyniká Kristova činnost coby Prostředníka,

¹⁹⁵ Srov. DACÍK, Reginald. *Prameny duchovního života*. s. 95 – 96.

¹⁹⁶ Srov. Cit. In. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III*. s. 119 a 120.

¹⁹⁷ Srov. tamtéž, s. 109.

¹⁹⁸ ADAM, Karl. *Das Wesen des Katholizismus, I*. In: DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 83.

¹⁹⁹ Srov. tamtéž, s. 85.

Obětníka, Kněze a oběti. O svátostech R. Dacík, zejména o svátosti oltářní, mluví ve svých dílech velmi často a velmi krásně a vzcnosně, až mysticky např.: Kristus do svátostí uložil poklady svého vykoupení. Ty pak jsou jako prameny, které disponují jeho božskou silou, přístupny všem. V nich proudí jeho krev, aby obmyla a sílila lidskou duši. Tyto prameny jsou stejné povahy jako je on – proto jsou to prameny nevyčerpatelné, účinky jeho oběti trvají věčně.²⁰⁰

Mezi obětí ve Večeřadle dokonanou viditelně na Kalvárii a obětí oltářní je pevný vztah. Co se stalo kdysi, se zpřítomňuje a připomíná dnes, v čase. Kristus pokračuje v tomtéž úkonu i dnes. Kněz je pouze jeho nástrojem. Ale smrt, kterou Kristus tehdy za nás vytrpěl, není už skutečnou. R. Dacík uvádí k tématu mše svaté ve svých dílech na různých místech řadu citátů. V mé práci uvádím jen citát francouzského kazatele Janviera, ve kterém je pěkně vystiženo mnohé podstatné ohledně oběti oltářní:

Na oltáři se odevzdává Bůh Bohu, klaní se Bůh Bohu, obětuje se Bůh Bohu. Neboť kněz, jenž obětuje na oltáři obětí, je Ježíš Kristus, svou osobou podstatný Syn Otce, tak velký jako Otec. Obětním darem je týž Ježíš Kristus. Pocta vzdávána je přesně na téže výši jako ten, kdo ji přijímá. Otec přijímá s nekonečným zadostiučiněním poctu obsaženou v eucharistické oběti.²⁰¹

Při této eucharistické oběti proudí stejné milosti a ve stejné míře jako tehdy začaly proudit u kříže. Zde je patrné, jak je dílo spásy lidstva promyšleno do posledního detailu.

Kristus evidentně toužil a touží po spáse všech, po věčném smíření a spojení všech s Bohem. Sv. Tomáš toto věčné spojení nazývá věčným plodem

²⁰⁰ Srov. DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. s. 68.

²⁰¹ Discours prononcé au Congrès eucharistique national de Lyon. s. 163. In: DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus spása světa*. s. 161.

Spasitelovy oběti.²⁰² Touží po přivlastňování svých zásluh všem, ale pro svobodu člověka tato Kristova touha může nabývat jen podobu nabídky.

²⁰² Srov. DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka III.* s. 79.

ZÁVĚR

V závěru první kapitoly je uvedeno motto „Ježíš řekl Šimonovi: ‚Zaď na hlubinu a spusťte síť k lovení!‘“ (Lk 5,4). Znovu mohu říci, že tento verš z Lukášova evangelia plně vystihuje celé životní směřování R. Dacíka, pro které čerpal sílu v Ježíši Kristu. Jeho život a dílo bylo nazváno kristocentrickým. Evidentně R. Dacík čerpal sílu a nadšení pro svůj život, dílo, osobní povolání v Ježíši Kristu. Totéž je možné říci i při pohledu na jeho bibliografii.

Na základě druhé kapitoly, kde jsem se zabýval prameny a citovanou literaturou, ze které R. Dacík vychází, je možné říci následující: R. Dacík nejvíce zmiňuje Písmo svaté, které má evidentně dobře prostudováno. Dále pak nejvíce zmiňuje nauku z Teologické sumy sv. Tomáše Akvinského. Co se týče dalších věroučných pramenů, opírá se R. Dacík o dogmatické závěry koncilů, známé listy, dekry a buly papežů, zmiňuje řadu klasických i soudobých katolických (i nekatolických) teologických autorů (zejména dominikány a jezuity) a dále řadu světců (mystiků). V mnohem menší míře se pak také zde vyskytují názory i jiných světských klasických i soudobých autorů. V dílech *Žij a modli se s církví* a *Katolická věrouka III.* napsané v roce 1969 jsou již zapracovány i závěry II. vatikánského koncilu.

Podle třetí kapitoly, kdy jsem se zabýval christologickou a soteriologickou látkou v jednotlivých dílech, lze usuzovat jeho vysokou lidskou a vědomostní inteligenci, všeobecný přehled, teologickou fundovanost, pedagogickou schopnost a smysl pro pastorační péči, se kterou souvisí ona propojenost probírané látky s jeho žitou spiritualitou. Jeho díla jsou velmi dobře čtivá nejen pro odbornou ale i pro laickou veřejnost. Citáty volil velmi vhodně, často uměleky dokresloval a podbarvoval probíranou látku. Toto ukazuje na to, že on sám disponoval duší mystika.

Co se týče výskytu christologických a soteriologických témat, zabýval jsem pouze tématy, které R. Dacík zmiňuje nejčastěji. Na prvním místě to jsou témata spojená s Kristovým Velekněžstvím (Kristus prostředník, Oběť a Kristovy zásluhy). Lze říci, že toto téma je pro R. Dacíka nejdůležitější a nejelementárnější. Na druhém místě jsou to témata, která jsou spojena s Kristovým božstvím a lidstvím.

O Dacíkových dílech lze říci, že mají nadčasový charakter.

Význam Dacíkovy soteriologie a christologie nám plně vyvstává v kontextu jeho nelehkého životního osudu, kde je patrné, že sílu v těžkých životních zkouškách čerpal z kontempace christologických tajemství a naději hledal ve spásonosném poslání Kristovy osoby. To mu pomáhalo snášet jeho těžký osud a v tomto smyslu se to odráží i v jeho duchovní nauce, kde v knize *Prameny duchovního života* ukazuje, jak lze čerpat sílu kontemplací christologických tajemství. A toto také předával sestřím v exercičních cvičeních. Jeho osobnost nikterak nenarušil těžký psychický a fyzický tlak v komunistickém žaláři a následném pronásledování.

Dominikánské dílo spolu s dílem R. Dacíka se zapsalo výrazně nejen do české teologické literatury, ale i do české literatury obecně. To se dá říci s ohledem na skutečnost, že jejich díla promlouvala (promlouvají) k několika generacím zároveň. „Ačkoliv byl (R. Dacík) autorem výlučně knih teologických a filozofických, ovlivnil myšlení své doby nejenom v náboženské sféře. Od mnohých autorů tohoto druhu se liší svým střízlivým, racionalistickým stylem, věcností a prakticitou. (...) Zásluha Reginalda Dacíka spočívá v tom, že pozvedl české teologické myšlení a bádání na evropskou úroveň.“²⁰³

²⁰³ ROTREKL, Zdeněk. *Skrytá tvář české literatury*. s. 49.

BIBLIOGRAFIE

Díla R. Dacíka (řazeno chronologicky)²⁰⁴

Původní díla

DACÍK, Reginald. *De participatione naturae Dei per gratiam santificantem* (Cap. II. partis II. disertationis De imagine Dei in filio adoptivo pro doctoratu in Pontificio Instituto „Angelicum“ assequendo). Olomutii. 1933. 31 s.

DACÍK, Reginald. *Sestra Alžběta od nejsvětější Trojice*. Olomouc: Dominikánská edice Krystal. 1934. 45 s. (*Vítězové*, roč. 1, sv. 6.)

DACÍK, Reginald; BRAITO, Silvestr. *Kristus, Spása světa. Pohled do vnitřního života Kristova*. Praha: Cyrilo–Metodějské knihkupectví Gustava Francla, 1935. 171 s.

DACÍK, Reginald. *Bůh v duši: Tajemný život milosti*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1936. 116 – [I] s.; 2. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1937. 107 – [III] s.; 3. rozšířené vyd. [bez podtitulu] Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1942. 133 – [IV] s.; (Věrouka pro laiky, sv. 4).

DACÍK, Reginald aj. *Po cestách mystiků k lásce Boží*. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1937. 172 s.

DACÍK, Reginald. *Bůh a jeho život*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1937. 136 – [III] s.; 2. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1941. 139 – [IV] s.; (Věrouka pro laiky, sv. 1).

²⁰⁴ Pro sestavení této bibliografie jsem vycházel z těchto děl: MISLEROVÁ, Dana, Benedikta. *ThDr. Reginald M. Dacík OP – formátor sester kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965–1974.*; NOVOTNÝ, Vojtěch. *Teologické dílo Reginald Maria Vincence Dacíka (1907–1988)*. In: KOLEKTIV. *In Spiritu Veritatis. Almanach k 65. narozeninám Dominika Duky OP*. s. 443–464; a údajů databáze Národní knihovny ČR. /online/ Dostupné z: <http://www.nkp.cz/katalogy-a-db/katalogy-nk-cr>. Poslední úprava 1. 3. 2013.

DACÍK, Reginald. *Škola dominikánské mystiky*. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1938. 28 s.

DACÍK, Reginald. *Bůh ve svém díle*. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1938. 133 – [III] s.; (Věrouka pro laiky, sv. 2).

DACÍK, Reginald a kol. *Správnou cestou: Stavovská mravouka*. [první část] 1. vyd. Olomouc: Lidové knikupectví a nakladatelství, 1938. 196 s.

DACÍK, Reginald. *Bůh v Ježíši Kristu*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1939. 138 – [III] s.; (Věrouka pro laiky, sv. 3).

DACÍK, Reginald. *Základy Katolické akce*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1939. 49 – [IV] s.

DACÍK, Reginald. *Svatí všedního dne*. 1. vyd. Praha: Edice Jitro, 1939. 23 s.; 2. vyd. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1969. 44 s.

DACÍK, Reginald. *Cesta apoštolské svatosti: Třetí řád sv. Dominika*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1940. 244 s.

DACÍK, Reginald. *Bůh ve svátostech*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1940. 149 – [III] s.; 2. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1948, 145 – [IV] s.; (Věrouka pro laiky, sv. 5).

DACÍK, Reginald. *Bůh odplatitel*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1941. 122 – [III] s.; (Věrouka pro laiky, sv. 6).

DACÍK, Reginald. *Petr Jirí Frassati: Život vítězného mládí*. 1. vyd. Brno: Sdružení katolické omladiny, 1941. 31 – [I] s.

DACÍK, Reginald. *Studentský apoštolát*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1945. 73 s. [vyšlo až v r. 1949].

DACÍK, Reginald. *Mravouka*. [katolická mravouka podle zásad sv. Tomáše Akvinského]. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1946. 419 – [I] s.

DACÍK, Reginald. *Duše světců*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1946, 208 s.

DACÍK, Reginald. *O přátelství: Psychologie a ethika přátelství*. 1. vyd. Praha: Bohuslav Rupp, 1946. 40 s.

DACÍK, Reginald. *Prameny duchovního života: Přehled teologie asketické a mystické*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1947. 558 s.

OPLETAL, František: *Z pramenů duchovního života: Výtah z Dacíkových Pramenů duchovního života*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999. 236 s.

DACÍK, Reginald. *Komentář ke kristologii sv. Tomáše Akvinského*. Olomouc: [nákladem vlastním], 1948–1949. 120 s.

DACÍK, Reginald. *Kristus–naše cesta*. [exercicie pro řeholnice]. Velehrad: [samizdat], 1967. 260 s.²⁰⁵

DACÍK, Reginald. *Žij a modli se s Církví*. Bratislava: Obzor, 1969. 139 s.

DACÍK, Reginald. *Duchovní cvičení pro řeholnice*. Velehrad: [samizdat], 1969. 241 s.

DACÍK, Reginald. *Naši apoštolové*. Bratislava: Obzor, 1969. 31 s.

DACÍK, Reginald. *Adorace*. Velehrad: [samizdat], 1970. 121 s.

DACÍK, Reginald. *Úvod do Písma svatého: Úvod všeobecný*. 1. vyd. Olomouc: Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta Praha (pobočka v Olomouci), [asi 1970]. 142 s.

DACÍK, Reginald. *Úvod do teologie*. 1. vyd. Olomouc: Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta Praha (pobočka v Olomouci) 1970. 120 s; 2. vyd. [Věžnice]: Slunce Vysočiny, 1991. 66 s.

DACÍK, Reginald. *Několik postav ze Starého zákona*. Velehrad: [samizdat], 1970. 187 s.

DACÍK, Reginald. *Duchovní cvičení pro řeholnice*. Upraveno podle René Voillaume, *Retraite au Vatican*. Velehrad: [samizdat], 1971. 298 s.

DACÍK, Reginald. *Kapitoly o řeholním životě*. Velehrad: [samizdat], cca 1971. 153 s.

DACÍK, Reginald. *Exercicie pro řeholnice*. Velehrad: [samizdat], 1972. 302 s.

²⁰⁵ Veškerá uvedená samizdatová díla jsou uložena v knihovně Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě.

DACÍK, Reginald. *Po cestě našich Otců: Duchovní obnova pro sestry sv. Cyrila a Metoděje*. Velehrad: [samizdat], 1973. 148 s.

DACÍK, Reginald. *Duchovní obnova pro řeholnice*. Velehrad: [samizdat], 1975. 303 s.

DACÍK, Reginald. *Kázání o Panně Marii*. Velehrad: [samizdat], 1966–1970.²⁰⁶ 250 s.

DACÍK, Reginald. *Katolická věrouka I. – IV*. Velehrad: [samizdat], 1969–1971.

DACÍK, Reginald. *Církevní rok ve Stojanově*. [sbírka kázání; cyklus A]. Velehrad: [samizdat], 1969. 297 s.

DACÍK, Reginald. *Církevní rok ve Stojanově*. [sbírka kázání; cyklus C]. Velehrad: [samizdat], 1971. 407 s.

DACÍK, Reginald. *Církevní rok ve Stojanově*. [sbírka kázání; cyklus B]. Velehrad: [samizdat], 1973. 241 s.

DACÍK, Reginald. *De Marium nunquam satis*. [sbírka kázání]. Velehrad: [samizdat], 1966–1973. 380 s.

DACÍK, Reginald. *Duchovní promluvy*. Velehrad: [samizdat], 1966–1974. 248 s.

DACÍK, Reginald. *Uved'me v život dekret Perfectae caritatis*. [sbírka přednášek o obnově řeholního života]. Velehrad: [samizdat], 1968. 29 s.

DACÍK, Reginald. *Různé přednášky*. Soubor strojopisů. Velehrad: [samizdat], 1965–1974.

DACÍK, Reginald. *Duch našich apoštolů sv. Cyrila a Metoděje*. Velehrad: [samizdat], 1966–1976. 149 s.

DACÍK, Reginald. *Aby všichni jedno byly*. Velehrad: [samizdat], 1966–1978. 120 s.

DACÍK, Reginald. *Přednášky a referáty*. Velehrad: [samizdat], cca 1971. 108 s.

²⁰⁶ Letopočty označují rok pravděpodobného vzniku až do jeho dokončení a vydání.

Překlady

GRIGNION Z MONTFORTU, Ludvík, Maria. *Tajemství Mariino*. 1. vyd. Olomouc: Lidové závody tiskařské a nakladatelské, 1928. 23 – [II] s.; 2. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1936. 44 – [III] s.; 3. vyd. ?; 4. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal 1947. 44 – [III] s.; 5. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1992. 44 s.; 6. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2002. 41 s.

JORDANI, Raymundus. *Rozjímání o lásce Boží*. 1. vyd. Olomouc, 1928. 48, [2] s. (přívazek k Na hlubinu 3, [1928]); 2. vyd. Olomouc: Lidové závody tiskařské a nakladatelské, 1935. 98 s.; 3. vyd. Praha: Krystal OP, 1998. 56 s. (jako přílohu k časopisu Savle č. 4/98)

BERNADOT, Vincenc, Maria. *Eucharistii k Nejsvětější Trojici*. 1. vyd. Velké Meziříčí: [s.n.] 1928. 123 (1) s.; 2. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1935. 98 – [III] s.; 3. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1937. 98 – [III] s.

LEFEBVRE, Gaspar. *Základy liturgie*. 1. vyd. Olomouc: Lidové závody tiskařské a nakladatelské, 1930. 149 – [II] s.

SAVONAROLA, Jeronym. *Čiňte pokání!* 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1935. [XXI] s.

Sv. BERNARD Z CLAIRVAUX. *Pojednání o lásce Boží*. In: *Po cestách mystiků k lásce Boží*. 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1937. s. 7 – 47.

NEZNÁMÝ MYSTIK 13. STOLETÍ. *Mystická réva nebo-li Pojednání o Umučení Páně*. In: tamtéž, s. 48 – 85.

Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Theologická Summa: Druhé části druhý díl*. (redigoval Emilián Soukup; překládali Reginald M. Dacík [ot. LXIV.–CV.], Tomáš Dittl, Pavel Škrabal). 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1938. 848 s.

Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ. *Theologická Summa: Druhé části druhý díl.* (redigoval Emilián Soukup, překládali Reginald M. Dacík [ot. CVI.–CLXXXIX.] a Pavel Šrabal). 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1938. s. 849–1490.

Sv. KATEŘINA SIENSKÁ. *Krátká rozmluva o získání pravé dokonalosti.* 1. vyd. Olomouc: Dominikánská edice Krystal, 1938. 18 – [III] s. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2010. 20 s.

Sekundární literatura

BALÍK, Stanislav; HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945–1989*, Brno: CDK, 2007, s. 201. ISBN 978-80-7325-130-7.

ČERNUŠÁK, Tomáš; PROKOP, Augustin; NĚMEC, Damián. *Historie dominikánů v českých zemích.* Praha: Krystal OP, 2001. ISBN 80-85929-50-3.

Historie a současnost CMTF. Dostupné z: <http://www.cmtf.upol.cz/menu/o-fakulte/historie-a-soucasnost>. [cit. 4. 1. 2013].

Historie Arcibiskupského gymnázia v Praze–Bubenci. Dostupné z: <http://www.apha.cz/historie-arcibiskupskeho-gymnazia-v-praze-bubenci/>. [cit. 2. 10. 2012].

KAŠIČKA, Zdeněk. *Otec Braitto.* Praha: Krystal OP, 1993. s. 53. ISBN 80–901528–2–1.

MISLEROVÁ, Dana, Benedikta. *ThDr. Reginald M. Dacík OP – formátor sester kongregace sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě v letech 1965–1974.* Diplomová práce na katedře spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP Olomouc. 2002. s. 60.

NOVOTNÝ, Vojtěch. *Katolická teologická fakulta 1939–1990. Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století.* Praha: Karolinum, 2007. s. 235. ISBN 978-80-246-1369-7.

NOVOTNÝ, Vojtěch. *Teologické dílo Reginalda Maria Vincence Dacíka (1907–1988)*. In: KOLEKTIV. *In Spiritu Veritatis. Almanach k 65. narozeninám Dominika Duky OP*. Praha: Krystal OP, 2008. s. 443–464. ISBN 978-80-87183-02-1.

PERNES, Jiří; POSPÍŠIL, Jaroslav; LUKÁŠ, Antonín: *Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu*. Praha: Brána. 2008. 305 – [XXIV] s.

POLÁČEK, Martin, Jindřich. *Reginald Dacík – teolog a duchovní učitel*. Diplomová práce na katedře církevních dějin a dějin křesťanského umění CMTF UP Olomouc. 2010. s. 82.

ROTREKL, Zdeněk. *Skrytá tvář české literatury*. 4. vyd. Brno: Blok, 1993. 240 – [IV] s. ISBN 80-7029-141-9.

SPIAZZI, Raimondo. *P. Reginald Garrigou-Lagrange OP*. *Salve. Revue pro teologii a duchovní život*. 2000, roč. 10, č. 2. s. 22–27. ISSN 1213–6301.

VAŠKO, Václav. *Ne vším jsem byl rád*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. s. 243. ISBN 80-7192-600-0.

ZEMEK, Jakub, Antonín. *Vatikánský špión*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2002. s. 119. ISBN 80-7266-114-0.